

17–22 november

Debatter m. m.

Fredagen den 17 november

Sid.

Svar på frågor:

av herr Nilsson, Ferdinand, ang. effektiviserad förhandsgranskning av ritningar för nybyggnad vid sjukvårdsinrättning	3
av herr Nilsson, Ferdinand, om viss sänkning av kvalitetskravet på brödsäd	5
av herr Nilsson, Ferdinand, om ersättning för skördeskador som ej täckes av skördeskadeförsäkring	5

Tisdagen den 21 november

Interpellation av herr Stefanson om undersökning av orsakerna till inträffade trafikolyckor på viss sträcka av riksväg 10	10
---	----

Onsdagen den 22 november

Organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder	12
Om decentralisering av skolbyggnadsärenden till länsskolnämnderna	30
Om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter	31
Redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.	33

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 22 november

Utrikesutskottets utlåtande nr 9, ang. de svenska territorialvattens- och fiskegränsernas sträckning	12
--	----

	Sid.
Statsutskottets utlåtande nr 157, ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder	12
— nr 158, ang. decentralisering av skolbyggnadsärendena till länskolnämnderna	30
— nr 159, ang. principerna för intagning vid lärarutbildningsanstalterna	31
— nr 160, om statsbidrag till avlöande av vissa yrkeskonsulenter	31
— nr 161, ang. riktlinjer för organisationen av vården och undervisningen av barn och ungdom med cerebral pares m. m.	33
— nr 162, ang. ny huvudorganisation för statens vattenfallsverk..	33
— nr 163, om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.	33
Bevillningsutskottets betänkande nr 77, ang. rätt till visst avdrag vid 1962 års taxering för företag som år 1960 verkställt extra inbetalning i riksbanken å konto för investering i rörelse	38
Första lagutskottets utlåtande nr 48, ang. förslag till förordning om brandfarliga varor	38
Andra lagutskottets utlåtande nr 62, om utredning angående lagstiftning om mäklarverksamhet	38
Jordbruksutskottets utlåtande nr 37, om utredning i syfte att främja forskning på fiskets område	38

Fredagen den 17 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Justerades protokollet för den 10 in-
nevarande månad.

Ledighet från riksdagsgöromålen be-
viljades herr *Lange* för tiden den 27—
den 30 november för utrikes tjänsteresa.

Anmäldes och godkändes tredje lagut-
skottets förslag till riksdagens skrivelse,
nr 359, till Konungen i anledning av
väckta motioner om utredning angående
den s. k. allemansrätten.

**Ang. effektiviserad förhandsgranskning
av ritningar för nybyggnad vid sjuk-
vårdsinrättning**

Jämlikt § 20 av kammarens ordnings-
stadga hade herr *Nilsson, Ferdinand*,
till herr statsrådet och chefen för inri-
kesdepartementet framställt följande frå-
gor: »Har statsrådet uppmärksammat de
svårigheter beträffande landstingens
ekonomiska planering av nybyggnad vid
sjukvårdsinrättningar, som vållas, då rit-
ningar, som underställts centrala sjuk-
vårdsberedningen för förhandsgransk-
ning och i enlighet med dess erinringar
justerats, kostnadsberäknats och beslutats
av landstingen, likväl vid slut-
granskning begåvats med 'villkor' som
tidigare icke ifrågasatts men medför av-
sevärda kostnadsfördyringar? Är stats-
rådet villig medverka till åtgärder, var-
igenom berörda förhandsgranskning kan
beräknas bli så pass effektiv, att vid
slutligt godkännande sådana planlösa
fördyringar av byggkostnader i efter-
skott undviks?»

Herr statsrådet och chefen för inri-
kesdepartementet **JOHANSSON**, som till-
kännagivit, att han hade för avsikt att

vid detta sammanträde besvara nämnda
frågor, erhöll ordet och anförde:

Herr talman! Ledamoten av denna
kammare herr Ferdinand Nilsson har
frågat mig om jag är villig att medverka
till åtgärder, varigenom förhandsgransk-
ning av ritningar underställda centrala
sjukvårdsberedningen kan beräknas bli
så pass effektiv att vid slutligt godkän-
nande planlösa fördyringar av byggkost-
nader i efterskott undviks.

Till svar får jag anföra följande.

Enligt sjukhuslagen och sjukhusstad-
gan får anläggning av sjukhus ävensom
större till- eller ombyggnad av sjukhus
icke påbörjas förrän ritningar för sjuk-
huset godkänts av medicinalstyrelsen el-
ler — beträffande om- eller tillbyggnad,
som icke kan anses svårbedömbart från
medicinsk synpunkt — av centrala sjuk-
vårdsberedningen. Den normala gången
i förnämnda fall är att beredningen
med eget yttrande översänder ansök-
ningshandlingarna till medicinalstyrel-
sen för avgörande.

För att undvika att ritningar skall be-
höva mer eller mindre fullständigt om-
arbetas vid granskningen har man inom
beredningen, där sjukhushuvudmännen
själva är starkt representerade, strävat
efter smidiga och effektiva former för
förhandsgranskning eller rådgivning på
ett tidigt stadium. Det är närmast regel,
att förslagen på ett eller annat sätt
granskats av beredningen innan det slut-
giltiga godkännandet begäres.

Denna förhandsgranskning sker hu-
vudsakligen på två sätt — dels efter
skriftlig framställning och dels en mera
underhandsbetonad lämnad vid sam-
manträden med beredningens tjänste-
män.

Den första typen av förhandsgransk-
ning anmäles i beredningens arbetsut-
skott och resulterar i ett skriftligt yt-
trande. Denna granskning har en sådan
karaktär, att ett väsentligt frångående

Ang. effektiviserad förhandsgranskning av ritningar för nybyggnad vid sjukvårdsinrättning

av de synpunkter som därvid redovisas ej bör förekomma vid den slutgiltiga granskningen och ej heller torde ha förekommit såvida ej förutsättningarna under tiden ändrats. Då medicinalstyrelsens representant regelmässigt deltar i förhandsgranskningen, bör något yrkande om ändring ur medicinsk synpunkt ej heller behöva befaras i fall då styrelsen skall slutgiltigt pröva ritningarna.

Den andra sortens förhandsgranskning eller snarare rådgivning vid konsultationer med beredningens tjänstemän förekommer i avsevärt större omfattning. Härvid kan på ett tidigt stadium, innan alla instanser tagit slutlig ställning, alternativa lösningar föreslås samt besked om erfarenheter från andra liknande fall och om beredningens principiella inställning lämnas. Dessa tjänstemän kan givetvis ej fatta några beslut eller lämna några direktiv. Det är dock givet, att huvudmannen har anledning utgå från att de uttalanden som görs överensstämmer med beredningens uppfattning. Då sjukvårdsfrågor utgör ett mycket komplicerat område, kan dock en kollegial bedömning i beredningen med tillgång till allsidig expertis leda till annat resultat än den enskilde tjänstemannens.

Vid båda formerna av förhandsgranskning gäller att — om lång tid förflutit mellan denna och den slutliga granskningen, vilket stundom förekommer — nya synpunkter och förutsättningar kan motivera ändrat ställningstagande. Ej sällan ändrar huvudmannen själv på ett fundamentalt sätt förslagen mellan förhandsgranskning och anhallan om godkännande. Vid den första konsultationen föreligger ibland inget eller ett mycket ofullständigt ritnings- och programunderlag. Vid senare utarbetande av förslag eventuellt med hänsynstagande till intentioner från beredningens sida kan stundom komplikationer uppstå, som ej kunde förutses vid konsultationstillfället. Att ändringar därför ibland kan komma att påyrkas efter rådgivning eller förhandsutlåtande kan ej helt uteslutas.

Man bör givetvis på allt sätt sträva efter att missförhållanden av det slag frågeställaren påtalat elimineras. De åtgärder, som från beredningens sida vidtagits för att förebygga att ritningar skall behöva ändras i samband med slutgranskningen, synes mig tillfredsställande. Några särskilda åtgärder från min sida synes därför icke påkallade.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för det svar han lämnat.

Den framställning han gav om hur ärendena behandlas överensstämmer ungefär med den uppfattning jag själv har förvärvat under ett tioårigt medlemskap i ett landstings förvaltningsutskott. Jag vill emellertid säga att resultatet ur landstingens synpunkt inte alltid har varit sådant som man skulle önska.

Det är underhandsgranskningarna som är de flesta — som herr statsrådet mycket riktigt sade — och det är underhandsgranskningarna som jag i flertalet fall har erfarenhet av. Då vi först genom våra arkitekter har resonerat med centrala sjukvårdsberedningen och fått ett underhandsbesked och sedermera, när landstinget har fattat beslut om medel, färdiga ritningar föreligger och ändringar sker — inte bara ändringar i detalj — inträffar kostnadsfördyringar. Om vi själva gör väsentliga ändringar, får vi naturligtvis »ligga ogilla» — det håller jag med herr statsrådet om — men om t. ex. icke oväsentliga avvikelser äger rum beträffande volymen av salar eller beträffande volymen av de utrymmen, som avses för rum åt sköterskepersonal o. s. v., på så kort tid som ett halvår eller åtta månader, blir resultatet att vi, när vi skall sätta i gång byggnadsverksamheten, ofta står inför besvärliga problem så att förvaltningsutskottet får ta på sitt ansvar de kostnadsökningar, som orsakats om inte ärendena skall förhållas i onödan.

Ur skattebetalarnas synpunkt kanske det skulle vara önskvärt att på det sättet hala på frågorna, men vi i landsting-

Om viss sänkning av kvalitetskravet på brödsäd, m. m.

en vill ju gärna komma till snara resultat på dessa angelägna områden. Jag vill, herr statsråd, ifrågasätta om det inte är bättre att centrala sjukvårdsberedningen håller fast vid de vid underhandsförfrågningar lämnade beskeden. Det är bättre, om centrala sjukvårdsberedningen i detta fall kunde följa den maxim som gamle kung Gustav Vasa angav: »En gång tala och därvid förbli.» Jag menar att det dock vore en bra hjälp för landstingens planerande verksamhet, om vi kunde få litet bättre förhållanden i detta fall.

Jag hade trott att herr statsrådet skulle säga, att arbetsbelastningen var så stor, att man inte kunde göra ordentliga underhandsgranskningar från början. Av de upplysningar jag erhållit framgick ingenting sådant, och det noterar jag. Under sådana förhållanden undrar jag, om inte kravet på att få bättre besked, som kan stå sig en smula så att man hinner besluta få arbetsbeskrivningar färdiga, borde kunna tillgodoses i snart sagt samtliga fall.

Jag har bragt saken på tal för att få den uppmärksammas. Såsom framgår av herr statsrådets inlägg bör detta inte möta några tekniska hinder — det saknas ju inte arbetskraft och det saknas väl heller inte erfarenhet. Under sådana förhållanden borde man kunna hoppas på någonting bättre.

Herr statsrådet **JOHANSSON**:

Herr talman! Det skulle självfallet vara av värde för vår fortsatta handläggning av dessa frågor, om herr Ferdinand Nilsson ville lämna några konkreta exempel på att granskningsverksamheten i CSB föranlett kostnadsfördyringar.

Herr **NILSSON, FERDINAND**, (cp):

Herr talman! Jag vill än en gång betona, att det är underhandsgranskningarna, som jag har berört. Jag vill nämna, att jag och några andra personer diskuterade för handen varande förhållanden och att vi kom till den slutsatsen, att det härvid inte är bra ställt.

En avvikelse från ett förslag avseende sjukhusbygge inom det landstingsområdet som jag tillhör kan jag beröra. Där gjordes en avvikelse från förhandsgranskningen medförande en ökad byggnadsvolym av avsevärd omfattning och därmed sammanhängande ökade kostnader. Man måste finna denna avvikelse anmärkningsvärd. Vi blir inte överraskade över att arbetskostnaderna och materialkostnaderna steg, men väl över att kravet på utrymme på en relativt kort tid hade förskjutits i så hög grad.

Det borde man ha kunnat undvika, herr statsråd.

Överläggningen förklarades härmed slutad.

Om viss sänkning av kvalitetskravet på brödsäd, m. m.

Med stöd av § 20 av kammarens ordningsstadga hade herr Nilsson, Ferdinand, till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställt

dels två så lydande frågor: »Har statsrådet uppmärksammat hurusom groddskador mångenstädes i betydande utsträckning skadat årets skörd av brödsäd och därigenom i beklaglig omfattning reducerat dess värde? Är statsrådet villig medverka till att i mån som ske kan och erfordras åtgärder vidtages, varigenom med hänsyn härtill kvalitetskravet på inlösningsgill vara något sänkes?»

dels ock följande frågor: »Har statsrådet kännedom om att stora förluster drabbar många jordbrukare, då i år ett stort antal enskilda fall av betydande skördeskadorna i olika trakter förefinnes utan att därvid skördeskadeförsäkringen utfaller därför att grannarna inom uppskattningsområdet icke råkat lika illa ut? Är statsrådet villig förorda, att med hänsyn härtill medel, avsedda för skördeskadeförsäkringen, som i år icke kommer att tagas i anspråk därför, får på samma villkor som beträffande denna försäkring disponeras för att bi-

Om viss sänkning av kvalitetskravet på brödsäd, m. m.

springa de enskilda jordbrukare som, såsom ovan berörts, drabbats av felslagen skörd, eller att särskilda medel i erforderlig utsträckning anslås härför?»

Herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet **NETZÉN**, som meddelat, att han ämnade vid detta sammanträde besvara nu berörda frågor, erhöll ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Ferdinand Nilsson har frågat mig

1. om jag uppmärksammat att groddskador mångenstädes reducerat värdet av årets brödsädesskörd,

2. om jag är villig att medverka till att i den mån så ske kan någon sänkning genomföres av kvalitetskraven för inlösningstill brödsäd,

3. om jag har kännedom om de stora skördeskadeförluster som drabbat många jordbrukare på grund av att skördeskadeförsäkringen ej utfaller, samt

4. om jag är villig förorda antingen att medel avsedda för skördeskadeförsäkringen får på samma villkor som beträffande denna försäkring disponeras för bistånd till jordbrukare, vilka drabbats av felslagen skörd och som ej kan påräkna ersättning genom nämnda försäkring, eller att särskilda medel anslås härför.

På herr Nilssons första fråga kan jag svara ja. Bl. a. med hänsyn till att årets skörd redan är levererad och avräknad enligt gällande kvalitetsföreskrifter, besvarar jag däremot den andra frågan med nej. Vad gäller den tredje frågan vill jag framhålla att statistiska centralbyrån helt naturligt ej mer än påbörjat bearbetningen av uppgifterna från den objektiva skördeuppskattningen och specialundersökningarna i fråga om kvalitet samt spill- och bärgningsförluster beträffande årets skörd. Några uppgifter rörande utfallet av det permanenta skördeskadeskyddet kan sålunda ej erhållas. Den fjärde frågan vill jag besvara genom att hänvisa till att riksdagen redan i våras i enlighet med propositionen i ämnet beslöt avsätta vissa medel för behovsprövade bidrag till jordbrukare som fått vidkännas så betydande skördeska-

dor att ersättning härför bort utgå men detta ej kunnat ske på grund av det permanenta skördeskadeskyddets konstruktion.

Härmed anser jag mig ha besvarat herr Nilssons frågor.

Herr NILSSON, FERDINAND, (cp):

Herr talman! Jag ber att till herr statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet få framföra mitt tack inte bara för det svar jag fått utan även för att jag beretts tillfälle att ta del av svaret strax före sammanträdet.

För att låna ur terminologien vid diskussionerna om omsättningsskatten konstaterar jag, att jag levererat mina två frågor i minuthandelsstadiet, medan däremot statsrådet svarar på partihandelsstadiet. Det kan väl finnas praktiska skäl, som talar härför i detta fall, och jag är glad över att statsrådet har lämnat ett svar.

Jag vill framhålla, att jag inte har kunnat ställa min fråga angående kvalitetskravet på årets skörd tidigare än som skett. Jag framförde ju min fråga den första dagen riksdagen var samlad. Att svaret på frågan kunnat lämnas först nu är en sak som jag avstår från att bedöma. Men att leveranserna vid denna tidpunkt redan i stor utsträckning har skett, är jag fullständigt införstådd med. Jag kunde, som sagt, inte fråga förr; om svaret kunde ha kommit förr vet jag inte.

Det avgörande för mig på den här punkten är att vi i år kan räkna med en ganska stor ökning av fodersäd. Nu har vi ju ganska stränga krav här i landet både på kvarngill vara och när det gäller inlösen. Vara som inte är kvarngill har åtminstone förra året kunnat med fördel säljas på utlandsmarknaden som lämplig brödsäd, och det är detta som gör att jag vill sätta ett litet frågetecken i kanten.

Jag har, herr talman, framställt frågan för att fästa uppmärksamheten på denna sak. Även om inte någonting av det som blir inlöst utsäljes till utfodring, så avhålls jordbrukarna från att

Om viss sänkning av kvalitetskravet på brödsäd, m. m.

leverera en vara som de inte kan få fullt pris för. Det pressar den redan förut hårt belastade marknaden för fodersäd i mån som jordbrukarna utfodrar den skadade brödsäden.

Jag har naturligtvis fullt klart för mig, herr talman, att vi som statsrådet berörde i våras fick ett anslag på 100 000 kronor för att möta komplikationer som inträffade utanför försäkringen. Jag hade redan då mina tvivel, om en sådan slant hade annat än en symbolisk innebörd. Med hänsyn till att försäkringen i många fall troligen inte kan komma till användning har jag velat ge statsrådet ett tillfälle att framlägga sin uppfattning. Jag har således funnit det angeläget att fästa uppmärksamheten på önskvärheten av att större resurser ställs till förfogande för ändamålet.

Här i Mälardalen har vi ett stort antal anmälda skördeskador. Det sades på ett tidigt stadium, att det för Uppsala län rör sig om närmare 900, för Stockholms län om närmare 600 och för Örebro län om drygt 700 anmälda fall. Dessa fall fördelar sig emellertid på ett sådant sätt, att vi är allvarligt ängsliga för hur det skall gå med möjligheterna att över huvud taget få någon valuta av de försäkringar till vilka jordbrukarna betalar storparten.

Jag har ansett mig böra fästa statsrådets uppmärksamhet på detta, så mycket mer som jordbrukarna i Uppsala län är allvarligt oroade på många ställen — det gäller Dannemora, Morkarla, Tegelsmora, Film, Rasbo och Rasbokil. RLF-avdelningarna där har tagit upp saken och uttryckt sina bekymmer. I många av fallen rör det sig om svåra vattenskador. I årtal har jordbrukarna försökt få hjälp med en bättre dränering, men med hänsyn till omständigheterna har det inte varit möjligt att erhålla teknisk hjälp, trots man har gjort upprepade framstötningar till lantbruksnämnden förvägas. Nu är vi ju betydligt bättre tillgodosedda, men det kan inte påverka årets skörderesultat.

Jag tror att skörderesultaten i dessa områden kommer att minska i framtiden. Jag vädjar emellertid till statsrådet

att försöka vidtaga sådana åtgärder att vi, även om det, såsom man starkt befarar, inte kan ordnas så att de försäkringstekniska förutsättningarna föreligger, likväl kan få ordentliga belopp avsatta för att tillgodose de stora behov som faktiskt föreligger i åtskilliga av dessa fall.

Överläggningen ansågs härmed slutad.

Föredrogos och hänvisades

motionerna nr 708—710 till konstitutionsutskottet samt

motionerna nr 711 och 712 till bevillningsutskottet.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren inkomna kungl. propositioner:

nr 198, angående nytt undervisnings sjukhus i Stockholm m. m.;

nr 199, angående verksamheten vid Svenska skifferoljeaktiebolaget och därmed sammanhängande spörsmål;

nr 200, angående en kampanj för allmänt lönsparande; och

nr 201, angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62, m. m.

Anmäldes och bordlades

utrikesutskottets utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion angående de svenska territorialvattens- och fiskegränsernas sträckning;

statsutskottets utlåtanden:

nr 157, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder jämte i ämnet väckta motioner;

nr 158, i anledning av väckta motioner angående decentralisering av skolbyggnadsärendena till länskolnämnderna;

nr 159, i anledning av väckt motion rörande principerna för intagning vid lärarutbildningsanstalterna;

nr 160, i anledning av väckta motioner om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter;

nr 161, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till riktlinjer för organisationen av vården och undervisningen av barn och ungdom med cerebral pares m. m.;

nr 162, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny huvudorganisation för statens vattenfallsverk; och

nr 163, i anledning av väckta motioner om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.;

bevillningsutskottets betänkande nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt till visst avdrag vid 1962 års taxering för företag, som år 1960 verkställt extra inbetalning i riksbanken å konto för investering i rörelse;

första lagutskottets utlåtande nr 48, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om brandfarliga varor dels ock i ämnet väckta motioner;

andra lagutskottets utlåtande nr 62, i anledning av väckta motioner om utredning angående lagstiftning om mäklarverksamhet; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 37, i anledning av väckta motioner angående utredning i syfte att främja forskning på fiskets område.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 713, av herr *Andersson, Axel Johannes, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner;

nr 714, av herr *Hagberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner;

nr 715, av herr *Johansson, Ivar, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 180, angående översyn av rikets indelning i borgerliga primärkommuner;

nr 716, av herr *Öhman* och herr *Persson, Helmer*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; samt

nr 717, av herr *Öhman* och herr *Persson, Helmer*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 190, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 14.25.

In fidem
K.-G. Lindelöw

Tisdagen den 21 november

Kammaren sammanträdde kl. 16.00.

Justerades protokollen för den 14 och den 15 innevarande månad.

Upplästes en till kammaren inkommen ansökning, som jämte därvid fogat läkarintyg var så lydande:

Till riksdagens första kammare

Med stöd av bilagda läkarintyg anhåller undertecknad härmed vördsamt om ledighet från riksdagsgöromålen från den 22 innevarande november till den 10 december.

Stockholm den 20 november 1961

Gunnar Svärd

Riksdagsman Gunnar Svärd har under längre tid företett allvarliga symptom på överansträngning. I hans fall får behovet av fullständig vila och avkoppling — eller så fullständig vila och avkoppling som blir praktiskt möjligt att realisera — anses vara trängande. Det vore önskvärt, att den perioden kunde utsträckas till minst en månads tid.

Detta yttrande har avgivits på begäran av herr Svärd att företes inför vederbörande inom riksdagen.

Stockholm den 19 november 1961

Einar Josefsson

Den begärda ledigheten beviljades

Anmälades och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 360, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående upphävande av avtal om breddning av järnvägslinjen Harmånger—Bergsjö.

Anmälades och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 361, i anledning av väckta motioner rörande lagen om försäkring för allmän tilläggspension, m. m.;

nr 362, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ratifikation av vissa av Internationella arbetsorganisationens konferenser år 1946 vid dess tjuguaåttonde sammanträde och år 1958 vid dess fyrtyoförsta sammanträde (sjätte respektive sjunde sjöfartskonferensen) antagna konventioner; samt

nr 363, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition dels med förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 30 april 1954 (nr 193), dels ock angående godkännande av internationell konvention om fripassagerare.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 198, angående nytt undervisnings sjukhus i Stockholm m. m.;

nr 199, angående verksamheten vid Svenska skifferoljeaktiebolaget och därmed sammanhängande spörsmål; samt

nr 200, angående en kampanj för allmänt lönsparande.

Föredrogos och hänvisades till jordbruksutskottet Kungl. Maj:ts proposition nr 201, angående anvisande av medel till jordfonden å tilläggsstat I till riksstaten för budgetåret 1961/62, m. m.

Föredrogos och hänvisades till konstitutionsutskottet motionerna nr 713 och 714.

Vid föredragning av motionen nr 715 hänvisades densamma, såvitt avsåge den under II a gjorda hemställan, till statsutskottet och i övrigt till konstitutionsutskottet.

Interpellation om undersökning av orsakerna till inträffade trafikolyckor på viss sträcka av riksväg 10

Föredrogos och hänvisades motionen nr 716 till bevillningsutskottet och

motionen nr 717 till behandling av lagutskott.

Föredrogos och bordlades ånyo utrikesutskottets utlåtande nr 9, statsutskottets utlåtanden nr 157—163, bevillningsutskottets betänkande nr 77, första lagutskottets utlåtande nr 48, andra lagutskottets utlåtande nr 62 och jordbruksutskottets utlåtande nr 37.

Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts till kammaren överlämnade proposition nr 202, med förslag till lag om undanförsel och förstöring, m. m.

Anmäldes och bordlades en av bankoutskottet jämlikt § 21 riksdagsstadgan gjord anmälan, att till utskottet från fullmäktige i riksgäldskontoret inkommit framställning angående lönesättningen m. m. för viss personal vid riksdagens ekonomibyrå.

Interpellation om undersökning av orsakerna till inträffade trafikolyckor på viss sträcka av riksväg 10

Herr STEFANSON (fp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Riksväg 10 mellan Borlänge och Falun har blivit känd som en av de trafikfarligaste vägsträckorna i landet. Speciellt gäller detta en sträcka på något över tre kilometer vid järnvägsviadukten i Karlsvik. På denna sträcka har under tiden den 1/7 1955—15/11 1961 inträffat över 50 inrapporterade trafikolyckor, vilka krävt 15 dödsoffer och 26 skadade, varav 7 mycket svårt. Den senaste inträffade olyckan krävde två unga människors liv.

Vägmyndigheterna har haft sin uppmärksamhet riktad på denna väg och bl. a. infört hastighetsbegränsning till 70 km för den aktuella sträckan. Vägbanan är 7 meter bred och har väl tilltagna s. k. banketter på båda sidor. Belägg-

ningen består av asfaltbetong. Vägen har på denna sträcka inga svårare kurvor men däremot flera relativt branta backar.

Vad som kan göras för att eliminera olycksriskerna är svårt att ha någon bestämd mening om. Ingenting i vägens beskaffenhet eller sträckning talar för att den skulle vara speciellt trafikfarlig. Dock kvarstår ett faktum, att den är det. Det gäller alltså för berörda myndigheter att genom analys av de olyckor som inträffat utröna orsakerna och på grundval av dessa och andra observationer vidtaga åtgärder för att dämpa den höga olycksfrekvensen.

I avvaktan på att en mera genomgående undersökning av olycksorsakerna göres, finns det enligt min mening skäl att på denna sträcka sätta upp speciella varningsmärken. Förutom de skyltar som anger hastighetsbegränsningen (och varningsskyltar för älgstråk) finns för närvarande ingenting, som varnar bilisterna för den besvärliga sträckan. Sådana skyltar är självfallet speciellt motiverade i ett fall där vägen, som här, ger intryck av att sakna trafikfarlighet.

Med stöd av det ovan anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framställa följande fråga:

Vill herr statsrådet med anledning av de många och svåra olyckor, som inträffat i och i närheten av den s. k. Karlsviksbacken på riksväg 10 mellan Falun och Borlänge medverka till att en analys av de inträffade olyckorna vidtages för att skapa underlag för en bedömning av vad som kan göras för att snarast minska olycksriskerna på vägsträckan?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Anmäldes och bordlades följande under sammanträdet till herr talmannen avlämnade motioner:

nr 718, av herr Carlsson, Eric, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition

nr 181, angående hälsovård och öppen sjukvård i landstingsområdena m. m.;

nr 719, av fröken *Nordström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 181, angående hälsovård och öppen sjukvård i landstingsområdena m. m.;

nr 720, av herr *Elowsson, Nils*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 721, av herr *Hagberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 722, av fru *Hamrin-Thorell m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 723, av herr *Isacson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 724, av herr *Jacobsson, Gösta*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 725, av herr *Johansson, Ivar, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 726, av herr *Johansson, Ivar, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 727, av herr *Johansson, Ivar, m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 728, av herr *Jonasson* och herr *Larsson, Thorsten*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 729, av herr *Jonasson* och herr *Carlsson, Eric*, i anledning av Kungl.

Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 730, av herr *Kaijser m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 731, av herr *Källqvist m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 732, av herr *Lundström m. fl.* i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 733, av herr *Nilsson, Ferdinand*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 734, av herr *Olofsson, Uno*, och herr *Jacobsson, Per*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 735, av herr *Stefanson* och herr *Jacobsson, Gösta*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.;

nr 736, av fru *Svenson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 188, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; och

nr 737, av herr *Lundström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 190, med förslag till lag om ändrad lydelse av 1 § lagen den 26 juli 1947 (nr 529) om allmänna barnbidrag.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.16.

In fidem

K.-G. Lindelöw

Onsdagen den 22 november

Kammaren sammanträdde kl. 14.00.

Herr *Undén* anmälde, att han åter infunnit sig vid riksdagen.

Föredrogs och hänvisades till behandling av lagutskott Kungl. Maj:ts proposition nr 202, med förslag till lag om undanförsel och förstöring, m. m.

Vid föredragning av bankoutskottets anmälan jämlikt § 21 riksdagsstadgan, att till utskottet inkommit framställning från fullmäktige i riksgäldskontoret angående lönesättningen m. m. för viss personal vid riksdagens ekonomibyrå, hänvisades framställningen till bankoutskottet.

Föredrogs och hänvisades

motionerna nr 718 och 719 till statsutskottet samt

motionerna nr 720—728 till bevillningsutskottet.

Vid föredragning av motionen nr 729 hänvisades densamma, såvitt gällde förslag till lag angående ändrad lydelse av 19 § 1 och 2 mom. lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, till behandling av lagutskott samt i övrigt till bevillningsutskottet.

Föredrogs och hänvisades

motionerna nr 730—736 till bevillningsutskottet och

motionen nr 737 till behandling av lagutskott.

Vid förnyad föredragning av utrikesutskottets utlåtande nr 9, i anledning av väckt motion angående de svenska territorialvattens- och fiskegränsernas sträckning, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 157, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder jämte i ämnet väckta motioner.

I propositionen nr 174 hade Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 15 september 1961, föreslagit riksdagen att *dels* godkänna de av föredragande statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll förordade riktlinjerna för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder, *dels* besluta att från och med den 1 januari 1962 inrätta ett statligt centralt administrationsorgan, benämnt Nämnden för internationellt bistånd, med uppgift att handlägga de frågor berörande det svenska tekniska biståndet till underutvecklade länder, som av Kungl. Maj:t överlämnades till detsamma, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i samma statsrådsprotokoll förordat, *dels* godkänna av statsrådet förordad avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden den 1 januari—den 30 juni 1962, *dels* bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 554 000 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet, *dels* ock bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidtaga erforderliga åtgärder för de nämnda förslagens genomförande.

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

I detta sammanhang hade utskottet till behandling förehäft

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Per-Olof Hanson* (I: 692) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl* (II: 829), i vilka hemställts, att riksdagen vid sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 174, angående organisation för handläggning av den svenska utvecklingshjälpen, måtte beakta vad som i motionerna anförts,

dels en inom andra kammaren av fru *Sjövall m. fl.* väckt motion (II: 826),

dels en inom andra kammaren av herrar *Kellgren* och *Lindkvist* väckt motion (II: 827),

dels en inom andra kammaren av herrar *Larsson* i Hedenäset och *Larsson* i Norderön väckt motion (II: 828),

dels och en inom andra kammaren av herr *Zetterberg m. fl.* väckt motion (II: 830).

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

A. att riksdagen måtte

I. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, i anledning av motionerna I: 692 och II: 829 samt II: 826 ävensom med avslag å motionerna II: 828, såvitt nu vore i fråga, och II: 830, godkänna de av föredragande statsrådet i statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 15 september 1961 och av utskottet förordade riktlinjerna för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder;

II. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag besluta att från och med den 1 januari 1962 inrätta ett statligt centralt administrationsorgan, benämnt Nämnden för internationellt bistånd, med uppgift att handlägga de frågor berörande det svenska tekniska biståndet till underutvecklade länder, som av Kungl. Maj:t överlämnades till detsamma;

III. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 827,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll förordat;

b) godkänna i utlåtandet införd avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden 1 januari—den 30 juni 1962;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 554 000 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet;

IV. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag bemyndiga Kungl. Maj:t att i övrigt vidtaga erforderliga åtgärder för de nämnda förslagens genomförande;

B. att motionen II: 828, i vad den icke behandlats under A, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I motiveringen hade utskottet yttrat bland annat:

»Utskottet anser, att en kraftig upprustning av informations- och dokumentationstjänsten är betydelsefull för en effektivt arbetande planerings- och budgeteringsbyrå. Ökade anspråk på informationsservice torde med växande verksamhet vara att förvänta från allmänhetens sida, från organisationer, riksdag m. fl. En spridning av vissa uppgifter utöver det rena informationsarbetet till övriga byråer, såsom i sistnämnda båda motioner yrkats, kan emellertid knappast vara rationell. Med hänsyn jämväl till arten och omfattningen av dessa byråers arbetsuppgifter torde en sådan åtgärd ej heller vara lämplig eller ens möjlig.

Utskottet finner sig i likhet med statsrådet kunna ansluta sig till målsättningen för en informationsverksamhet med den bredd, som administrationsutredningen skisserat och som i remissyttrandena ytterligare understrukits. Jämväl enligt utskottets mening bör för ändamålet inrättas en särskild informationsbyrå. Med hänsyn till arten av de infor-

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

mationsuppgifter, om vilka här kan bli fråga, måste på byråchefen kunna ställas krav på sådana kvalifikationer, som svara häremot. Denne bör bl. a. vara väl förtrogen med såväl informationsverksamhet som förhållandena inom folkrörelserna och bildningsverksamheten och därjämte äga administrativ erfarenhet.»

Enligt Kungl. Maj:ts av utskottet tillstyrkta förslag skulle personalen vid det nya organets informationsbyrå utgöras av en byråchef i lönegraden Be 1, två sekreterare i högst lönegraden Ae 23, en kontorist i lönegraden Ae 9, ett kontorsbiträde i lönegraden Af 1—Ae 5 och en telefonist i lönegraden Af 1—Ae 5.

Reservationer hade avgivits, utom av andra,

1) av fröken *Andersson* samt herrar *Ragnar Bergh*, *Staxäng* och *Nilsson* i Göingegården, vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss angiven del hava den lydelse, reservationen visade, samt att utskottet bort under A III hemställa, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och med avslag å motionen II: 827,

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att upprätta personalförteckning för det nya organet i enlighet med vad statsrådet i nämnda statsrådsprotokoll och reservationsverken förordat;

b) godkänna i reservationen införd avlöningsstat för det nya organet, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1962;

c) bemyndiga Kungl. Maj:t att disponera till det nya organets avlöningskostnader förslagsvis 526 900 kronor och till det nya organets omkostnader förslagsvis 185 000 kronor ur det under tredje huvudtiteln uppförda reservationsanslaget till internationell hjälpverksamhet;

2) av herrar *Axel Johannes Andersson*, *Edström*, *Lundström*, *Malmberg*, *Ståhl* och *Nelander*, vilka ansett, att den del av utskottets yttrande, som började med orden »Utskottet anser» och slutade med »administrativ erfarenhet», bort ersättas med text av följande lydelse:

»Utskottet anser, att en kraftig upprustning av informations- och dokumentationstjänsten beträffande u-ländernas situation och behov av aktivt stöd för sin fortsatta tekniska och kulturella uppbyggnad är av största betydelse. Såväl administrationsutredningen som statsrådet ha behärtat dessa önskemål men föreslagit olika typer av organ för att tillgodose dem. Utskottet finner, att utredningen med förslaget om en mer fristående informationstjänst i anslutning till sekretariatet i stort sett funnit den riktiga konstruktionen av organet i fråga, men att den föreslagna personalen tillmätts för knapp med hänsyn till uppgifterna. Däremot innebär propositionen med förslaget om en särskild informationsbyrå, direkt underställd generalsekreteraren och nämndens styrelse, en för svensk förvaltning främmande konstruktion. Genom byråorganisationen blir det sannolikt oundvikligt, att löpande informationer komma att få karaktären av officiösa bulletiner, medan offentlighetsprincipen i svensk mening innebär offentlig insyn via pressen i förvaltningen utan vederbörande myndighetsinblandning eller sanktion. En byråorganisationen sidordnad informationstjänst med service-uppgifter och av mera fristående karaktär skulle bättre motsvara våra traditioner på detta område. I stället för den föreslagna informationsbyrån bör alltså inrättas en sidordnad informationstjänst under ledning av en effektiv och internationellt orienterad pressombudsman med en löneställning motsvarande byråchef.

Enligt propositionen skall informationsbyrån i den nya nämnden jämväl ha till uppgift att bistå intresserade studieorganisationer och andra folkrörelser med informativt material rörande denna viktiga mellanfolkliga verksamhet. Den roll och ställning, som i detta avseende tillämnats nämnden, är oklar. Även i förhållande till de fria folkbildningsorganisationerna synes emellertid nödvändigt, att det material som utgår icke får karaktären av officiell, stats-sanktionerad upplysning utan av infor-

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

mationer, fritt lämnade under personligt ansvar. Även ur synpunkten av denna uppgift för det nya organet synes sålunda organisationen med en fristående informationstjänst ligga i linje med svensk tradition och praktiskt vara att föredraga framför en i nämnden inordnad officiell informationsbyrå med byråchef som chef.

Beträffande personal- och lönestat för informationstjänsten torde den successiva utbyggnad vara att rekommendera, som utskottet förordat för den nya nämnden i övrigt.»

I den av fröken Andersson m. fl. avgivna reservationen hade föreslagits, att informationsbyråns personalsammansättning skulle bestämmas till en pressombudsman i byråchefs ställning, en biträdande pressombudsman i lönegraden Ae 23, två kontorister i lönegraden Ae 9 samt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag en telefonist i lönegraden Af 1—Ae 5.

Herr BERGH, RAGNAR, (h):

Herr talman! Skiljaktigheterna mellan utskottets utlåtande och den reservation som jag företräder är så pass små, att någon vidlyftigare utläggning väl inte kan anses vara påkallad.

När vi i våras hade att behandla frågan om det starkt ökade anslaget till u-länderna ansåg utskottet att den administrativa apparaten på hemmaplan borde förstärkas. Ett av skälen till att utskottets majoritet den gången inte ville vara med om ett större anslag än det som riksdagen sedan beslöt var ju att vi ansåg att den administrationsapparat som då fanns inte var tillräcklig. Det är i konsekvens med denna ståndpunkt som även vi, som står för reservation 1, föreslår en högst väsentlig förstärkning av det administrationsorgan som skall överta en del av de uppgifter vilka tidigare administrerats på annat sätt.

Såvitt jag har kunnat finna har det sakkunnighetänkande som ligger bakom propositionen prägel av ett ganska grundligt arbete, och remissyttrandena

har ju också i stort sett varit positiva. Man kan även tillägga att propositionen till större delen följer de sakkunnigas förslag, och på den punkt, där den av mig m. fl. avgivna reservationen avviker från Kungl. Maj:ts förslag, har föredragande statsrådet frångått vad de sakkunniga föreslagit.

Den nämnd, som nu föreslås inrättad, skall alltså överta vissa administrationsuppgifter som tidigare har ombesörjts på annat sätt, samtidigt som uppgifterna blir utvidgade. Om man räknar antalet befattningshavare inom de organ som nu sysslar med dessa ting, kommer man upp till 18 stycken. Enligt propositionen skulle den nya nämnden omfatta inte mindre än 32 befattningshavare. Det är visserligen inte bara fråga om identiska arbetsuppgifter utan utvidgade sådana, men det allmänna intrycket är väl ändå att personaluppsättningen måste anses vara ganska väl tilltagen. Därtill kommer att lönesättningarna är mycket gynnsamma i förhållande till vad som nu gäller. Om vi tar som exempel vad Svenska institutets avdelning för tekniskt bistånd och Centralkommitténs sekretariat för närvarande har i fråga om personal, finner vi att det är en direktör i Be 1 och tre förste sekreterare i Ae 21—23, och därtill kommer amanuenser och biträdespersonal. Går vi därefter över till propositionen, finner vi i spetsen för det hela en generalsekreterare i Bp 6, d. v. s. generaldirektörernas lönegrad. Vidare föreslås en byråchef i Be 3 — en förhållandevis hög lönegradsplacering för byråchef — och ytterligare tre byråchefer i Be 1 samt dessutom inte mindre än tolv sekreterare i högst A 23 samt kontorister och biträdespersonal. Även på lönesidan är det alltså fråga om en mycket stark uppflyttning.

Jag nämner detta bland annat såsom en bakgrund till ett enhälligt uttalande av utskottet, nämligen att detta nya administrationsorgan bör byggas upp successivt. Jag tolkar detta uttalande så, att det bör byggas ut successivt också vid starten, även om jag inte är främmande för att man vid starten har åtskilliga

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

initialarbeten som i och för sig kräver förhållandevis mycket personal. Skillnaden mellan 32 och 18 tjänster är dock ganska stor.

Jag sade nyss att den punkt, där reservationen med bl. a. mitt namn avviker från utskottsutlåtandet, gäller ett fall där propositionens förslag skiljer sig från vad de sakkunniga förordat. Skillnaden avser dels antalet befattningshavare, dels den föreslagna informationsbyrån. Föredragande statsrådet anser att informationsbyrån skall bestå av en byråchef, två sekreterare, en kontorist och ett kontorsbiträde, alltså fem befattningshavare, förutom en telefonist som väl även skulle sörja för de andra byråerna inom verksamhetsområdet. De sakkunniga har tänkt sig bara en befattningshavare, och inte en byråchef eller sekreterare utan en pressombudsman. Den reservation jag talar för upptar en pressombudsman i byråchefs lönegrad, en biträdande pressombudsman i högst Ae 23 och dessutom biträdespersonal. Reservationen innebär alltså den avvikelsen att de bägge sekreterartjänsterna utbytes mot en tjänst som biträdande ombudsman och att följaktligen antalet befattningar minskas med en tjänst i lönegrad 23. I det avseendet är reservationen identisk med ett önskemål som framförts i en motion vilken i denna kammarväckts av herr P.-O. Hanson; där uttals önskemålet att informationsbyrån skall bestå av en pressombudsman, en biträdande pressombudsman och erforderlig biträdespersonal.

Jag har därmed redogjort för skillnaderna. Reservationen innebär alltså bifall till folktopmotionen i ärendet på denna punkt, och jag ber, herr talman, att med denna motivering få yrka bifall till reservation 1.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Tillåt mig allra först att uttala min tillfredsställelse över att vi nu har fått ett förslag till en samordnad och, som jag hoppas, slagkraftig organisation för bistånd till utvecklingsländer-

na. Från vårt håll har en sådan organisation efterlysts under flera år, och det är väl ingen diskussion om att just frånavarornas av organisatoriska resurser här hemma har på ett allvarligt sätt hindrats och försenats utbyggnaden av dessa insatser.

Låt mig också med tillfredsställelse konstatera att administrationsutredningen har gjort ett bra arbete. Det organisationsförslag som nu ligger på riksdagens bord har, och måste ha, en utpräglad försökskaraktär; vi behöver vinna erfarenheter om vilka behov som kan föreligga, den personaluppsättning som krävs och över huvud taget hur det hela skall fungera. Enligt min mening är det väsentligt att ha detta i sikte när man diskuterar frågan. I inledningsstadiet är det viktigt att man inte binder sig vid en alltför stel organisation; annars riskerar man att effektiviteten i hela hjälpverksamheten går förlorad.

Vidare ber jag att få instämma i vad propositionen säger om att statsmakterna även i fortsättningen skall fastställa hjälpens omfång och inriktning samt avvägningen mellan bilateral och multilateral hjälp. Jag tror att detta är en riktig utgångspunkt för det hela.

Uttryckligen fastslås också, och jag vill markera det, att man även i fortsättningen skall ha direktkontakter med riksdagen. Enligt min uppfattning är detta någonting som inte får förfuskas. Och låt mig i det sammanhanget påminna om att det inom riksdagen existerar grupper som inte är socialdemokratiska men som ändå representerar ena halvan av svenska folket; när man ser på den grupp som är tillsatt för att sköta talangscoutjakten i detta sammanhang, tycker man ur denna synpunkt att gruppen är litet ensidigt sammansatt. Men det må nu vara — det väsentliga är ju resultaten som den kommer fram till.

Min enda större och allvarligare invändning mot förslaget gäller frågan om informationsverksamhetens utformning. Administrationsutredningen ville knyta informationsverksamheten till budget- och planeringsbyråerna och ville att den

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

skulle skötas av en pressombudsman. Jag anser att det finns goda skäl för den typen av organisation, ty från dessa byråer måste ju de väsentliga nyheterna och de väsentliga informationsuppgifterna komma, hur man än tänker sig organisationen. Administrationsutredningens förslag har otvivelaktigt också den fördelen att det står i god överensstämmelse med svensk tradition på det här området.

Propositionen har ett helt annat grepp på uppgiften. Man vill skapa en särskild informationsbyrå som skulle vara sidoordnad med övriga byråer. Den uppläggningsen tycker jag inte är lämplig. För det första är detta principiellt något nytt, något som inte står i överensstämmelse med svensk administrativ tradition, och för det andra kan det nog med goda skäl göras gällande att man överdriver ambitionerna i fråga om informationsverksamhet, när man föreslår denna uppläggningsen.

Varför är detta principiellt nytt? Jag har redan sagt att svensk förvaltning över huvud taget står relativt främmande för en typ av officiella organ som skall svara för mer eller mindre auktoriserad information. Jag tror att det är riktigt som det står i reservationen nr 2: »Genom byråorganisationen blir det sannolikt oundvikligt, att löpande informationer komma att få karaktären av officiösa bulletiner, medan offentlighetsprincipen i svensk mening innebär offentlig insyn via pressen i förvaltningen utan vederbörande myndighets inblandning eller sanktion. En byråorganisationen sidoordnad informationstjänst med serviceuppgifter och av mera fristående karaktär skulle bättre motsvara våra traditioner på detta område.»

Jag instämmer för min del helt i detta uttalande. Det är stor principiell skillnad mellan å ena sidan en informationstjänst med serviceuppgifter inför press och allmänhet för att underlätta insyn och ge tillgång till sakuppgifter om verksamheten och å andra sidan en med övriga byråer sidoordnad byrå som enligt propositionens uttryckliga ordalag

skall vara bland annat en »ideologisk kraftkälla». Man kan med Martin Luther fråga: Vad är det? En ideologisk kraftkälla i en statlig informationsbyrå! För min del betackar jag mig för i statlig regi anordnade ideologiska kraftkällor.

Såväl propositionens som utskottsmajoritetens motivering för en informationsbyrå av den här karaktären är svag. Utskottet säger på sidan 6 i utlåtandet att »en kraftig upprustning av informations- och dokumentationstjänsten är betydelsefull för en effektivt arbetande planerings- och budgeteringsbyrå». Utskottet motiverar inte detta ganska egendomliga uttalande, och jag hoppas att utskottets värderade företrädare senare i debatten kommer att ge oss en motivering. Den skulle vara intressant att höra i så fall.

Lika egendomligt är utskottets skäl för att avvisa den tanke som finns i den motion jag står för i den här kammaren, nämligen att man skulle flytta över en del av de för informationsbyrån tilltänkta uppgifterna till andra byråer. Det heter allmänt utan någon närmare motivering från utskottets sida att det inte är rationellt eller lämpligt eller ens möjligt. Varför? Vad är det för uppgifter det konkret handlar om? Som det är redovisat i propositionen skall informationsbyrån i huvudsak ha fyra arbetsuppgifter.

Den första är att ge fortlöpande upplysning om u-hjälpen för distribution till press och organisationer. Detta är en helt naturlig och typisk arbetsuppgift för en effektivt arbetande informationstjänst. Så långt är allt i sin ordning.

Den andra uppgiften är genast mera tvivelaktig. Det heter att byrån skall producera översikter över u-hjälpens innehåll och principer som underlag för kurser, studiecirkel och konferenser inom ramen för organisationernas bildningsverksamhet. Detta är inte på något sätt en naturlig arbetsuppgift för en byrå i ett statligt verk. Ett sådant skall inte etablera sig som ett centralt bildningsförbund. Sådana här saker sköter de fria studieorganisationerna mycket bättre,

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

och utan alla stora apparater finns redan nu en mängd studiematerial som har framställts av studieorganisationerna i de ämnen det här gäller.

Den tredje uppgiften byrån skall syssla med är, sägs det i propositionen, att fördjupa informationen till ren undervisning inom vissa avsnitt av betydelse för blivande experters orientering i metodikfrågor och utlandsmiljö. Detta är emellertid en uppgift som mera naturligt skulle handhas av den speciella byrå som skall syssla med att få fram experter. Är det inte naturligt att den byrån sköter också den kompletterande utbildning som kan behövas för experterna? Den uppgiften skall inte tilldelas ett informationsorgan där den inte hör hemma till sin tekniska karaktär. En mycket märklig konstruktion, tycker jag.

För det fjärde skulle denna informationsbyrå tjäna som »ideologisk kraftkälla», vilket jag tidigare sagt. Den skulle vara ett slags replipunkt för det stora råd som enligt propositionen också skall finnas. Den skulle ombesörja kallelser, arbetsmaterial och protokoll till detta stora råd. Vad man kan säga om detta är väl att dessa tekniska uppgifter kan klaras på ett mycket enklare sätt. Någonstans skall det skötas, det kan skötas där, och det kan skötas även på annat håll. Dessutom måste ändå detta stora råd för att kunna arbeta effektivt — som det ju är meningen att det skall — ha en intim kontakt med de andra byråerna — planerings- och budgeteringsbyråerna — annars blir det inte så mycket av det hela. Det kan alltså inte behövas någon särskild byrå som något slags förkläde för att få någonting ifrån de andra byråerna.

Detta leder mig till slutsatsen, om jag får summera, herr talman, att en av huvuduppgifterna är klart olämplig för ett statligt organ. En annan bör givet förläggas till expertrekryteringsbyrån, och en tredje vågar jag beteckna som ganska tvivelaktig ur behovssynpunkt. Det återstår alltså en huvudgrupp av frågor, nämligen de rena informationsuppgifterna, och jag anser inte att de motiverar

hela denna byråorganisation, utan de ligger bättre till för den typ av informationstjänst som administrationsutredningen har föreslagit. Jag kan gå med så långt som att jag erkänner att administrationsutredningen tagit till informationstjänsten för snålt så att det där kan behövas en liten förstärkning.

Jag vet inte riktigt — det är kanske en liten oklarhet i propositionen här, och den kan bero på att vi befinner oss i ett övergångsskede av denna verksamhet — men det är väl inte meningen att nämnden skall driva något slags insamlingskampanjer? Jag utgår ifrån att detta skede numera är någorlunda avslutat. Vi kan vara överens om att skattemedlen blir helt dominerande för den kommande hjälpverksamheten. Då kan det heller inte vara någon statlig uppgift att sköta en enorm mängd av informations- och propagandamaterial samt studieverksamhet. En annan sak är att det alldeles säkert kommer att bli mycket i den vägen ändå av alla möjliga skäl.

Sedan vill jag säga ett par ord om några andra saker, bl. a. om stipendiatmottagningen. Jag vill bara göra det i förbigående med hänvisning till allt vad som förevarit i den offentliga debatten nyligen och nu är före om utlänningskommissionens handläggning av frågor om arbetstillstånd och dylika saker. Tydligt är man ytterst restriktiv när det gäller att ge arbetstillstånd åt stipendiater och andra som vill skaffa sig inkomster bredvid, till exempel enligt det vanliga amerikanska systemet. Här behövs ett omtänkande i rätt betydande omfattning för att man inte skall riva ned på ett håll vad man försöker bygga upp på ett annat.

Jag vill sedan göra en liten randmärkning om de tilltänkta lokaliteterna för denna nämnd. Det har talats om att den skulle bo i det s. k. Sverigehuset som en arkitekt fått i uppdrag att rita för att placera i själva centrum av huvudstaden. Ett par motionärer — jag är en av dem — har ifrågasatt om det är lämpligt att placera dessa kontorslokaler i ett av de absolut dyraste husen i

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

huvudstaden. Det är ändå i själva hjärtat av Stockholm detta skall ligga. Jag tror att det ur u-ländernas synpunkt är dåligt använda pengar att lägga dem just där. Man kan få billigare lokaler på andra håll, vilket bör övervägas, och utskottet avvisar inte heller denna möjlighet. Jag hoppas att det faktum att utskottet skjutit på problemet inte innebär att det har någon annan uppfattning än den jag har på denna punkt.

Ja, herr talman, jag hoppas alltså att den nya organisationen skall bli effektiv och ändamålsenlig och bilda en ram för det arbete som här kommer att ske. Många och mycket svåra problem kommer säkerligen att möta oss. Problemen kommer från många håll. Jag kan erinra om FN:s kris, som kan medföra betydande svårigheter för den multilaterala hjälpen genom FN. Vi får samordningsfrågor i förhållande till OECD och vi får nya samordningsproblem om vi på ett eller annat sätt kommer att knytas till EEC. Allt detta skapar en rad växande behov av samarbete, samordning och ökade insatser.

Herr talman! Med detta ber jag få yrka bifall till den vid utskottets utlåtnade fogade reservationen av herr Axel Johannes Andersson m. fl.

Herr andre vice talmannen **IVAR JOHANSSON** (cp):

Herr talman! Av den senaste ärade talarans anförande kunde man lätt få den uppfattningen att det skulle föreligga stora skiljaktigheter mellan utskottets förslag och den reservation som den ärade talaren gjorde sig till tolk för.

Jag tror för min del att skiljaktigheterna inte är av så överväldigande slag som här tycks framgå, ty som helhet betraktat måste väl det föreliggande förslaget sägas vara acceptabelt och då inte minst med hänsyn till framtiden. Att bedöma en sådan här nämnd nu och ifrån våra utgångspunkter just för ögonblicket är nog mycket svårt, ty erfarenhet måste till för att så småningom stadga det hela. Vårt lands internationella

hjälpverksamhet till u-länderna handhas ju, som förut har sagts, för närvarande av en mångfald institutioner och organisationer.

Denna verksamhet måste dock, som också framhållits, samordnas och administreras centralt med hänsyn till de ökade krav som ställs. Det är vad som föreslagits i proposition nr 174. Där föreslås inrättandet av ett administrativt organ, benämnt Nämnden för internationellt bistånd. Detta organ skall underställas utrikesdepartementet och föreslås ha tre olika instanser: en styrelse, ett sekretariat med en generalsekreterare som chef samt ett råd, sammansatt ungefär som den nuvarande Centralkommittén. Sekretariatet skall bestå av fyra byråer och en kameralsektion. Avsikten är ju att det förslag som här föreligger skall träda i kraft den 1 januari 1962, omfatta ett halvt budgetår och dra i avlöningar 554 000 kronor och i omkostnader 185 000 kronor.

Utskottet har helt anslutit sig till den föreliggande propositionen. Detsamma gäller också i huvudsak reservanterna. Det är endast i en detaljfråga — jag erkänner gärna att det är en viktig detaljfråga — som meningarna går isär. Utskottet har emellertid i sin skrivning i viss mån sökt beakta en del synpunkter och uppslag som kommit fram motionsvägen. Jag kan t. ex. nämna nämndens allmänna befogenheter, styrelseledamöternas antal, nämndens kontakter med riksdag, stipendiater o. s. v. Vi har också i vår skrivning sökt bemöda oss om att inte alltför hårt binda Kungl. Maj:t. Vi har varit väl medvetna om att detta är en ny verksamhet, som både med hänsyn till arbetets art och omfattning som framför allt beträffande svårigheterna att överblicka den framtida utvecklingen kräver mycket av den personal som skall handha verksamheten. Det är därför önskvärt att man behåller ett visst svängrum så att man i någon mån kan rätta verksamheten efter de erfarenheter man vinner under arbetet och utvecklingen över huvud taget.

Som jag förut framhållit är det endast

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

på en punkt som utskottet inte kunnat enas, nämligen i frågan om organisationen av nämndens informationsuppgifter. Både högern och folkpartiet har följt utredningens förslag, som går ut på att informationen skall handhas av en pressombudsman och inte som Kungl. Maj:t föreslagit av en informationsbyrå inom nämnden. Men mellan högern och folkpartiet finnes också skiljaktiga meningar nämligen därutinnan att folkpartiet icke endast vill ha den fristående pressombudsmannen utan också den övriga i propositionen föreslagna personalen på denna byrå, ehuru utspridd på övriga byråer, medan högern i detta hänseende vill dra in en del av denna personal och därmed göra en besparing på cirka 25 000 kronor för det halvår som anslaget gäller.

Jag kan mycket väl förstå de principiella synpunkter som reservanterna lagt på frågan, särskilt när man framhåller att det skulle röra sig om en för svensk förvaltning främmande konstruktion. Ja, det är mycket möjligt att så är fallet, men jag undrar å andra sidan om inte den föreslagna nämnden som institution betraktad är rätt väsensskild från andra institutioner i den svenska förvaltningen; det är möjligt att förklaringen i någon mån ligger däri.

De arbetsuppgifter som enligt propositionen lägges på denna byrå blir av den storleksordningen att det är ogörligt för en person ensam att kunna sköta. Det har varit svårt för utskottet att komma ifrån denna synpunkt.

För övrigt kan man fråga sig om det är praktiskt och klokt att organisera denna verksamhet så som reservanterna föreslår. För en lekman — och jag är ju lekman på detta område — förefaller det ogörligt om en pressombudsman, när det gäller en mängd handlingar, inte skulle kunna dokumentera sina uppgifter utan vara tvungen att lita till övriga byråer och rekvirera fram de papper som han behöver. Man frågar sig om det inte är bättre att ha materialet samlat omkring sig på en byrå, informationsbyrån, och därmed ha alla de kontakter

och utblickar över hela fältet som behövs.

Villigt skall medges att chefskapet för den föreslagna informationsbyrån, med dess mångfald av uppgifter i fråga om kontakten med både pressen, folkrörelserna och allmänheten, ställer stora krav på innehavaren. Utskottet har också ansett att denna tjänst inte bör tillsättas enligt den vanliga tågordningen utan med sikte på de speciella meriter som krävs för uppgiften i fråga. Utskottet säger nämligen där: »Med hänsyn till arten av de informationsuppgifter, om vilka här kan bli fråga, måste på byråchefen kunna ställas krav på sådana kvalifikationer, som svara häremot. Denne bör bl. a. vara väl förtrogen med såväl informationsverksamhet som förhållandena inom folkrörelserna och bildningsverksamheten och därjämte äga administrativ erfarenhet.»

Jag tycker att den skrivningen i varje fall inte bör utesluta att en på området erfaren pressman kan komma i fråga som chef, och jag förstår inte annat än att alla önskemål i den vägen då skulle vara uppfyllda. Jag medger gärna att det inte är lätt att finna personen, men jag skulle tro att det inte är alldeles omöjligt.

Att sedan, som herr Bergh vill, pruta på personalen i ingångsskedet förefaller utskottets majoritet knappast realistiskt, särskilt efter de mycket generösa utfästelser som riksdagen gjorde så sent som i våras i fråga om målsättningen för de ekonomiska bidragen till denna verksamhet och för verksamheten i övrigt. Man får väl således anta att det blir en kraftig höjning av anslagen till u-hjälpen framöver och därmed ett väsentligt ökat arbete.

Det kanske i detta sammanhang kan förtjäna att uppmärksammas att det också finns motionärer som yrkat på en förstärkning av personalen för dessa uppgifter även i ingångsskedet. Inte heller detta har utskottet ansett sig kunna gå med på. I denna fråga kan man säga att utskottet ställt kyrkan ungefär mitt i byn.

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

Vår motivering för att vi inte kunnat tillstyrka herr Berghs förslag framgår av utlåtandet. Vi säger där att den nya nämnden bör »redan från början ges en kärna av fast personal med ordinarie eller extra ordinarie anställning för den verksamhet som redan är beslutad eller projekterad på summan av riksstatsanslag och insamlingsmedel». Vi tillägger: »Den administrativa apparaten bör, såsom också föreslagits, uppbyggas successivt, allteftersom verksamheten så kräver.» Dessutom har utskottet understrukit vad som sagts i en av motionerna, nämligen att »erfarenheterna av denna organisation av delvis försöksnatur böra nog studeras i syfte att åstadkomma en smidig och effektiv anpassning för de uppgifter, som komma att åläggas nämnden». Vi fortsätter: »Härvid kan det möjligen komma att visa sig behövt att vidtaga vissa förändringar i personalens sammansättning inom de olika byråerna.»

Vi har således försökt att ge uttryck åt att man inte skall från början låsa fast någonting, utan det bör finnas rörelsefrihet att ordna efter vad som är lägligt och allteftersom behoven inställer sig. Det har varit en utgångspunkt för utskottets ställningstagande.

Det har också förelegat motion om att Svenska missionsrådet skulle få föreslå representanter i styrelsen. Ingen i denna kammar har talat för denna motion, men när jag nu har ordet, herr talman, vill jag i någon mån motivera vårt ställningstagande. Utskottet har nämligen inte kunnat gå med på att binda Kungl. Maj:t vid en partsrepresentation av ifrågakvarande slag. Vi inom utskottet har anslutit oss till propositionens tanke att styrelseledamöterna bör företräda personligt kunnande om och erfarenhet av utlandshjälpens problem och att det primära bör vara vederbörandes personliga kvalifikationer, inte organisationstillhörighet. Detta vårt ställningstagande innebär inte att missionen inte skulle anses böra bli representerad i styrelsen. Det måste, såsom jag ser det, betraktas som självklart med den utom-

ordentligt rika verksamhet och de stora erfarenheter som denna folkrörelse har på detta speciella område, att missionen blir företrädd. Vi säger: »Utskottet är däremot helt ense med vad i samma motion anförts rörande betydelsen av den utvecklingshjälp, som förmedlas av missionen, och har i det föregående utgått från att missionen blir företrädd i styrelsen för den nya nämnden.»

Slutligen, herr talman, har man diskuterat frågan om nämndens kontorslokaler i det s. k. Sverigehuset vid Kungsträdgården i det centrala Stockholm. Utskottet har inhämtat att Kungl. Maj:t i maj 1961 givit byggnadsstyrelsen projekteringsuppdrag för denna byggnad. Härigenom kommer ju riksdagen med all sannolikhet att i annat sammanhang framdeles få tillfälle att pröva denna fråga. Den är alltså knappast aktuell. Jag kan därför inte finna någon anledning för utskottet att nu ta ställning i den frågan.

Med dessa ord, herr talman, ber jag för min del att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Herr ÅMAN (s):

Herr talman! Detta är förmodligen ett av de viktigaste steg som riksdagen kommer att ta när det gäller utbyggandet av hjälpverksamheten för de underutvecklade länderna, och jag är mycket glad över att man nu har nått den punkt där grunden för själva apparaten byggs upp och där man sedan kan komma från denna uppbyggnad till verkställande av de önskemål som så många av riksdagens ledamöter tidigare har givit uttryck åt, nämligen att öka och effektivisera hjälpen till de behövande länderna.

Jag förstår herr Bergh, när han säger att man i detta sammanhang liksom i andra sammanhang bör vara försiktig då det gäller att öka utgifterna och dra på sig nya förpliktelser. Men jag tror att vi begår ett fel om vi bara säger att den nuvarande centralkommittén har 18 tjänstemän och att det här skall bli ytterligare 14. Jag är inte alls säker på att detta är

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

någon dålig penningplacering, tvärtom. Om man nämligen vill utvinna en effekt med de pengar som samlas in så att de skall nå sitt rätta mål och göra största möjliga nytta, då är det ganska fåvitskt att försöka komma till en lösning genom att endast fästa avseende vid antalet tjänstemän.

Jag är övertygad om att om man skall kunna planera detta arbete så omsorgsfullt som givare och riksdag önskar, går det inte att ha en personalbesättning av det slag centralkommittén har haft, där vi haft utomordentligt kunnigt och duktigt folk men där man ingalunda har haft en chans att göra en planering framöver så att vi har kunnat svara på frågan: Hur mycket kommer denna verksamhet att kosta inom fem eller tio år? Det är högst väsentligt för dem som skall ge pengar och — får vi hoppas — stora pengar till denna verksamhet, att de som får hand om pengarna kan planera deras utgivande på ett ordentligt sätt och kan hålla de penninggivande myndigheterna underriktade om varthän det leder och vilka konsekvenser i fråga om vidare insatser som detta kan få. Det krävs därför en apparat som är, herr talman, jag skulle vilja använda uttrycket »någorlunda anständig» i förhållande till de uppgifter den har att sköta. Men den hittillsvarande apparaten har tyvärr varit för liten. Jag vill alltså bestämt varna för att på detta stadium liksom säga att det här gäller att spara till varje pris. Jag vill säga — om jag får ge uttryck åt den uppfattningen — att praktiken kommer att visa att vi i fråga om vissa rutinsysslor kommer att vara underbemannade, liksom kanske också på andra poster, men — som kammarens andre vice talman uttryckte det — erfarenheten får ge vid handen om vi nu bedömt det hela riktigt eller fel. Detta är ingenting som är oåterkalleligt, utan vi får tillfälle att göra våra korrigeringar.

Jag skulle vilja hemställa till herr Bergh att inte så hårt driva sina synpunkter när det gäller besparingen, ty här kan det till synes goda bli sin motsats, om man nämligen beskär effektiv-

teten i den apparat som skall ha hand om de ingalunda små summor som det kan bli fråga om. Jag vill alltså på den punkten, herr talman, bestämt yrka avslag på det yrkande som herr Bergh här har ställt och yrka bifall till utskottets förslag.

Herr Hanson har kommit med en del randanmärkningar som jag också skulle vilja säga några ord om. Han säger att den kommission som skall förorda personal till detta organ har blivit ensidigt sammansatt. Jag vill inte påstå det. Jag kan möjligen i hövlighetens namn och med hänsyftning på mitt eget mandat i kommissionen säga att den kunde ha varit bättre sammansatt, men jag tror inte att resultatet kommer att ge något belägg för den meningen att kommissionen varit ensidigt sammansatt.

När det gäller informationsidan kan, som herr andre vice talmannen här sade, olika meningar råda därom. Så alldeles nytt med en informationsavdelning är det ju inte. Det är ju ganska likgiltigt om den kallas informationsavdelning eller pressavdelning. Utrikesdepartementet håller sig med en pressavdelning, och den får fungera på alla tänkbara sätt som en informationavdelning. Jag tycker dock inte att detta mera blygsamma organ bör jämföras med utrikesdepartementet eller andra verk, men jag vill understryka vad herr andre vice talmannen sade, nämligen att det här är fråga om ett organ som vi enligt min mening bör vara litet varsamma med och inte låsa fast som ett statsverk i vedertagna former, eftersom denna verksamhet måste ha ett visst mått av flexibilitet som kanske inte alltid behöver prägla vissa andra verk. I detta organ får man kanske räkna med att man ställs inför nya okända problem och inför en handläggning som ibland kräver snabbhet och ibland kan företas med en större tidsutdräkt och där har man alltså ännu inte så att säga vunnit en stadgad erfarenhet av vad som verkligen krävs. Jag är därför tacksam för att utskottet skrivit att man inte bör — så har jag tolkat det — låta detta organ bli ett verk med byråer, som i och

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

för sig utgör vattentäta skott, utan där bör flexibiliteten kunna göra sig gällande och där bör man med hänsyn till de praktiska erfarenheter som vinnes kunna göra omgrupperingar och vidtagna åtgärder som leder till större effekt och mera praktisk nytta. Tids nog kan man väl sedan, när man vunnit närmare praktiska erfarenheter, få en större stadga i själva organisationen.

När det gäller informationssidan vill jag framhålla, att det visst inte förhåller sig så att den föreslagna informationsorganisationen skulle bli en ersättning för Föreläsningsförbundet, ABF eller andra organisationer. I det råd, som vi får och som blir mycket omfattande, kommer alla Sveriges folkrörelser att ingå. Av den erfarenhet vi har vet vi att dessa organisationer kommer att begära föredragshållare, artiklar och bildmaterial beträffande det ena eller andra ämnet. De i rådet ingående folkrörelserna kommer vidare att ställa anspråk på att vi skall informera deras organisationer om vad vi förehar för att på det sättet medverka till att bygga upp en opinion, som väl också riksdagen kan ha glädje av, när riksdagen så småningom ämnar öka våra insatser på detta område.

Jag vill inte driva min mening så hårt, att jag vill göra gällande att allt som motsidan här säger är fel. Låt oss dock nu gå med på den här apparaten sådan den här är skisserad, låt oss ta denna informationsavdelning sådan vi tänkt oss den och avvakta vilka erfarenheter vi kommer att vinna. Låt oss inte göra ärendet till en principiell fråga om vi skall ha en fristående institution eller en byrå hos nämnden. Det skulle enligt min mening vara att föra ett alltför teoretiskt resonemang.

När det gäller frågan vad den föreslagna informationsavdelningen kan få för arbetsuppgifter står vi ju faktiskt inte utan erfarenhet. Vi vet precis vad centralkommittén har pressats på i fråga om informativa insatser av det ena eller andra slaget. Det medför att man kan hävda att utskottets förslag ligger närmare den praktiska erfarenhet som har vunnits

än reservationen, varför jag även på denna punkt yrkar bifall till utskottets förslag.

När det slutligen gäller lokaliteterna så förstår jag herr Hansons vällovliga syfte. Det ligger sålunda enligt min uppfattning en god tanke bakom hans mening när han framhåller att vi inte bör belasta den verksamhet det här gäller med alltför höga hyror, vilket skulle bli fallet om vi förlägger organet i ett nytt hus vid Kungsträdgården. Det gäller ju här dock en rent bokföringsmässig fråga, och jag antar att riksdagens ledamöter, som skall bevilja anslag för ändamålet, är tillräckligt insiktsfulla för att förstå att av de lokaler som byggnadsstyrelsen förfogar över en del är inrymda i nya och en del i gamla hus, varför det kostar staten lika mycket oavsett vilket organ som är placerat i det ena eller det andra huset. Jag tror därför inte att bedömningen av anslaget till verksamheten skall behöva påverkas av att nämnden exempelvis — som här nämnts i förbigående — kommer att flytta in i ett modernt hus. Nu förhåller det sig ju tyvärr så när det gäller lokalfrågor, att man framställer sina önskemål långt före den tidpunkt då de kan förverkligas. Det lär väl dröja innan den nu föreliggande frågeställningen i praktiken blir aktuell — i varje fall kommer det inte att ske under de närmaste åren. Vi får sålunda kanske senare tillfälle att utbyta ytterligare tankar om hur man bör förfara med detta organ i syfte att hindra att dess anseende blir skamfilat av alltför höga administrationskostnader föranledda av hyressättningen.

Herr BERGH, RAGNAR, (h) kort genmäle:

Herr talman! I den mån herr Åmans inlägg riktade sig mot mitt anförande har jag två reflexioner att göra. Den ena är att herr Åman slår in öppna dörrar, då han gör gällande att diskussionens kärnpunkt skulle vara att vi skapar ett organ för att få bästa möjliga användning för de pengar vi lägger ned på den verksamhet som här avses. På den

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

punkten föreligger inte någon polemik från min sida utan där är vi fullständigt överens.

Min andra reflexion är att herr Åman gör det litet för lätt för sig, när han stöder propositionen och kritiserar reservationen. Herr Åman har tydligen förbisett, att propositionen och majoriteten inom utskottet icke har något som helst stöd av de sakkunniga när det gäller organisationen av och antalet befattningshavare vid byrån. De sakkunniga föreslog nämligen en befattningshavare, en pressombudsman, medan i propositionen föreslås fem befattningshavare. Skillnaden mellan mitt och majoritetens förslag är endast, att jag föreslår fyra befattningshavare, vilket förslag är identiskt med vad som föreslås i den motion, som herr Hanson har väckt i denna kammare. Om herr Åman vill argumentera till förmån för nämnda fem befattningshavare, borde han naturligtvis vara skyldig att visa i vilket avseende det brister i de sakkunnigas förslag och vilket material som föranlett föredragande statsrådets ändring. Det har herr Åman inte gjort.

Jag vidhåller mitt yrkande.

Herr ÅMAN (s) kort genmäle:

Herr talman! Herr Bergh förbiser alldeles att han i inledningen till sitt första anförande påtalade att antalet 18 tjänstemän föreslås bli ökat till 32. Det var ju i och för sig en del av bakgrunden till det resonemang han sedan förde. På det sättet borde man inte — framhöll jag — resonera och inte heller — ehuru jag inte yttrade det — exemplifiera.

När det gäller själva informationsavdelningen kan vi väl fastslå, herr Bergh, att det är så litet vi tvistar om att det är meningslöst att i detta stora sammanhang bli osams på den punkten.

Herr BERGH, RAGNAR, (h) kort genmäle:

Herr talman! Det ansåg jag redan i inledningen till mitt första anförande,

och jag blev för den skull något förvånad över herr Åmans inlägg. Men jag vill påpeka — vilket tydligen förbigått herr Åman — att när det gäller ökningen från 18 till 32 tjänstemän yttrade jag också, att en ökning kunde vara påkallad av att ytterligare arbetsuppgifter tillkommit men att ökningen inte borde vara hur stor som helst, ty man måste väl något så när hålla sig till vad de sakkunniga har föreslagit.

Herr PALME (s):

Herr talman! Jag skall tassa försiktigt så att jag inte på något sätt kommer i polemik med herr Bergh. De reservationer som här föreligger har blivit så utförligt behandlade av herr andre vice talmannen och herr Åman, att det inte återstår mycket för mig att tillägga. Jag skall i stället anknyta något till vad herr Hanson snuddade vid, även detta utan att polemisera.

Det är riktigt att det här är en försöksverksamhet som man måste sätta i gång för att se hur det hela verkar. Det är en nödvändig försöksverksamhet, det är början till att skapa en administrativ stadga för en långsiktig svensk u-landshjälp. Icke desto mindre är det trots försöken nödvändigt att göra klart för sig vad detta nya organ skall syssla med, så att man inte råkar i den situationen att någon gång nödgas utropa den retoriska fråga som herr Hanson behövde ta till Martin Luther för att utstöta: »Vad är det?» Denna fråga om kompetensen har skyntat i några av de motioner som väckts i anledning av propositionen.

Jag tror att det är viktigt att göra klart för sig att detta nya organ skall syssla med bilateralt tekniskt bistånd. Det skall syssla med fältprojekt som är i gång och som vi hoppas skall utvecklas i snabb takt, det skall syssla med stipendieutdelning, mottagande av stpendiater och rekrytering av experter för de svenska projekten liksom för FN:s olika organisationer.

Det är samtidigt viktigt att slå fast

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

att det finns en rad ting som denna nya nämnd icke skall syssla med om den skall ha någon chans att klara av sin egentliga arbetsuppgift på ett tillfredsställande sätt. Dit hör exempelvis sådana ting som det finansiella biståndet, vare sig detta går över världsbanken eller genom bilaterala låneavtal mellan Sverige och annat land. Dit hör vidare handelspolitiken i stort både när det gäller att få till stånd de tullreduktioner som är en förutsättning för att u-länderna skall kunna leva på längre sikt, som när det gäller att få till stånd en stabilisering av råvarupriserna, vilken fråga tränger sig alltmera fram i internationella sammanhang. Dit hör också de olika åtgärder som kan tänkas bli aktuella för att stimulera privat kapitalexport till underutvecklade länder, genom exportkreditgarantier och genom andra sådana ting. Dit hör slutligen de insatser som Sverige gör multilateralt, också om det är tekniskt bistånd i FN:s olika organ. Alla dessa ting måste förbehållas statsmakterna i annan ordning. De måste med andra ord förbehållas regeringen, naturligtvis under kontroll av riksdagen.

Med dessa två avgränsningar uppstår vissa samordningsproblem. Man har exempelvis sagt att näringslivet, som gör en oerhört viktig insats i u-länderna, icke skulle kunna ha tillräckligt intresse av denna verksamhet. Jag tror visst att det enskilda näringslivet skulle ha stort intresse för denna verksamhet om man håller sig till de ting som ligger inom det bilaterala tekniska biståndet. Det gäller rekrytering av stipendiater och experter, det gäller att gemensamt genomföra projekt av den typ som vi nu prövar i Liberia, där man i anslutning till Lamco bygger en yrkesskola i Centralkommitténs regi, det gäller att pröva möjligheterna att låta vissa fältprojekt utföras som konsulterande uppdrag av firmor, det gäller att samordna den utbildning, som kommer att ske både i samhällets och i det enskilda näringslivets regi för u-landsstipendiater och som man hoppas kommer att utvidgas.

Där har vi ännu inte någon längre hunden samordning vare sig med eller inom det enskilda näringslivet.

Detta är en rad punkter där det erfordras ett naturligt och effektivt samarbete mellan å ena sidan denna nämnd som representant för samhället och å andra sidan det enskilda näringslivet med intresse för u-länderna. Det är självklart att det vore omöjligt att ålägga nämnden att diskutera frågor som exportkreditgarantier eller finansiella avtal eller någonting annat sådant, utan detta måste förbehållas statsmakten. Allt detta kan inte fastställas i exakta termer i en instruktion, utan erfarenheten får ge bevis för hur denna samordning och denna avgränsning lämpligast bör ske. Riktpunkten måste emellertid varaganska klar när man börjar. Nämnden skall syssla med bilateralt tekniskt bistånd. Detta är en mycket stor, svår och komplicerad arbetsuppgift. Centralkommittén har nedlagt ett utomordentligt arbete hittills, och det kommer nu att drivas i en helt annan skala. Det måste förbehållas statsmakterna att i annan ordning pröva vad som inte faller under nämndens område, liksom det till sist måste åvila riksdagen att fastställa avvägningen mellan olika önskvärda insatser till u-ländernas förmån.

Herr talman! Med detta vill jag dels ansluta mig till de livliga förhoppningar som samtliga talare uttryckt att denna nya nämnd skall innebära en väsentlig administrativ förstärkning och skall möjliggöra en kraftig ökning av de svenska insatserna för internationellt bistånd, dels också ansluta mig till dem som yrkat bifall till utskottets förslag.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Jag kan helt instämma med de talare, bl. a. herr andre vice talmannen, som sagt att det inte är lätt att bedöma denna nämnds arbetsuppgifter i förväg. Därför underströk jag också i mitt första anförande att den måste ha en betydande grad av flexibilitet för att man skall få bästa möjliga effekt.

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

Den debatt som hittills förts rörande denna informationsbyrå har inte på något sätt övertygat mig om att jag tagit miste i min allmänna bedömning av frågan, även om jag erkänner att det kan vara svårt att ha någon bestämd uppfattning om hur den ena eller andra byrån kommer att fungera. Varför skall man plocka på informationsbyrån så många olika uppgifter som t. ex. en supplerande utbildning av experter? Det är ju en arbetsuppgift som givet borde tillhöra expertrekryteringsbyrån, när man nu har en speciell sådan. Vi erkänner alla att administrationsutredningen gjort ett mycket gott och förnämligt arbete, och den ville lägga informationstjänsten i anslutning till planerings- och budgetbyrån. Det finns då inget skäl, tycker jag, att inte följa mönstret från andra verk.

Det hänvisas till att det då skulle uppstå svårigheter. Det har sagts att denne pressombudsman och hans medhjälpare skulle behöva gå till andra byråer för att få sakupplysningar innan de kunde göra något. Men det är ju så det går till! Ingen tror väl att denna informationsbyrå bara för att den är väl utrustad med personal och kallas informationsbyrå inte fortsättningsvis skulle bli beroende av de andra byråerna. De väsentliga nyheterna och informationerna står att hämta hos budget- och planeringssektionerna och expertrekryteringsavdelningen. Man skulle ändå bli tvungen, vilken konstruktion det än blir, att gå dit för att få fram dessa uppgifter. Det blir alltså ingen kortare väg vare sig på det ena eller på det andra sättet.

Jag efterlyser fortfarande svar på frågan om sambandet mellan en effektivt arbetande planerings- och budgetbyrå och denna stora informationsbyrå. Utskottet har ett skrivsätt som antyder, att planerings- och budgetbyrån skulle för dokumentation vara beroende av informationsbyrån. Det skall väl inte vara så att informationsbyrån skall stå för sakupplysningar som planerings- och budgetbyrån behöver. Det vore att vända

det hela fullständigt upp och ned såvitt jag förstår.

Och vad är det för fel att förlägga expertundervisning inom expertrekryteringsbyrån? Man hänvisar till att vi redan i utrikesdepartementet har en pressbyrå som arbetar bra, men herr Åman sade att man inte kan jämföra med den, där finns en mycket större institution bakom, hela utrikesförvaltningen. Ja det är sant att ett mycket större verk står bakom, men man kan också konstatera att arbetsuppgifterna för utrikesdepartementets pressbyrå är mycket mera avgränsade än de tilltänkta uppgifterna för den här byrån, vilka storligen innehåller både det ena och det andra och mycket mer än UDs pressavdelning sköter.

Den konstruktion som motionärerna föreslagit här och som förutsattes i reservationen av herr Axel Johannes Andersson m. fl. räcker verkligen en ganska god bit, menar jag. Jag vill erinra om att administrationsutredningen tänkt sig en mycket blygsammare anordning, och vi kommer här och går med på en stor förstärkning.

I den mån det skall skrivas artiklar och hållas föredrag bör väl organets tjänstemän vara i stånd att göra det oberoende av vilken byrå de tillhör. Skall man ha en expert i något sammanhang som gäller t. ex. långsiktig planering, tar man väl inte en tjänsteman från informationsbyrån utan en tjänsteman som sysslar med dessa saker, en man från planeringssektionen.

Jag vidhåller alltså att argumenteringen för hela denna konstruktion är svag. Den har inte blivit starkare under debatten, även om man har i sikte att detta måste vara en flexibel organisation.

Jag skall inte vidare gå in på frågan om Sverigehuset. Det är en ganska liten fråga, men jag bestrider att det är en ren bokföringshistoria. Man kan ändå fråga sig vilket statligt organ som skulle vara mest betjänt av att ha sina lokaler i detta hus. Jag är inte säker på att alla tjänstemän i detta biståndsorgan nödvändigtvis behöver sitta där. Det blir

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

ändå något av ett paradhus, vi kommer inte från den saken — vi har tagit en av våra världsberömda arkitekter för att rita det o. s. v.; och att vi skulle sätta utvecklingshjälpen till de fattiga länderna i ett paradhus på stadens dyraste tomtmark, det bjuder mig emot.

När det gäller kommissionen för talangscouting vill jag bara konstatera, att av fyra politiker i den är fyra socialdemokrater. Förlåt, mig, herr Åman, om jag anser det något ensidigt. Jag tror att herr Åman ändå kan ge mig litet rätt på den punkten.

Det är klart att detta organ, som herr Palme påpekat, inte kan syssla med allting. Mycket kommer att ligga vid sidan: det finansiella biståndet, handelspolitiken, det privata kapitalet. Det är riktigt. Låt mig bara göra den anmärkningen att jag är glad över att regeringen äntligen har kunnat förmås att tillsätta den expertkommitté som vi från vårt håll i flera år efterlyst, vilken skall utreda förutsättningarna för att stimulera privat kapitalinvestering i u-länderna. Jag tror att näringslivet eljest har mycket stort intresse av att vara med i det här sammanhanget. Skall det bli något vettigt resultat krävs det en mycket samordnad och integrerad utveckling. Det är i själva verket nödvändigt att samordna både kapitaltillförsel, yrkesutbildning och skolutbildning på både grundläggande och högre stadium. Om inte allting skall spolieras måste man gå fram på mer än en enda linje. Låt oss ändå göra klart för oss att det gäller det stora problemet, hur man skall få en ekonomisk expansion till stånd. Man kan inte bara ge injektioner på det ena eller andra hållet, utan det måste, om uttrycket tillåtes, bli fråga om en stilla växt, som vi hoppas dock skall gå ganska fort. Det är det vi hoppas på.

Herr ÅMAN (s):

Herr Hanson vädjade till mig att ge honom rätt på någon punkt. Det skall jag göra: jag ger honom rätt när han konstaterar att av sex ledamöter är fyra

socialdemokrater — det är obestriddligt. Jag har dock svårt att förstå att det skulle misskreditera t. ex. vår förra ambassadör i New Delhi Alva Myrdal, som har gott omdöme och personlig erfarenhet av detta arbete, att hon är socialdemokrat. Jag skall inte tala om mig själv, som förmodligen har satts in i kommissionen i min egenskap av ordförande i centralkommittén.

Jag tycker inte att vi bör göra denna sak större än den är. Man har plockat ihop folk, och sammansättningen ser kanske inte riktigt trevlig ut ur de synpunkter som herr Hanson företräder. Det är i så fall ledsamt.

När det sedan gäller sakfrågan vill jag bestämt varna för tanken att de som sitter på budget- och planeringsavdelningen skall bli något slags resande föredragshållare. Det får de inte bli, om arbetet skall leda till vad vi önskar. Vi behöver folk som bär av den sidan av verksamheten, vilket jag hoppas inte betyder — det får bli den nya styrelsens sak — att de övriga skall vara förbjudna att hålla ett och annat föredrag. Man kommer dock inte att få tid att uppfylla alla anspråk på skriftlig och muntlig information, som kommer att ställas, och man behöver en uppsättning folk som kan svara för detta, eftersom vi inte kan förutsätta att t. ex. rådets ledamöter, som väl samtliga kommer att vara hårt engagerade politiskt eller på annat sätt, kan stå till förfogande i någon större utsträckning.

Jag skall inte fortsätta tvisten med herr Hanson. Vi får väl se hur det verkar, men jag tror inte det kommer att verka ofördelaktigt. Jag vill tillägga att jag hoppas att chefen för den här nämnden skall göra som alla andra i motsvarande ställning och se till att pressen får tala med honom direkt. Om det hopplas en del intressanta och för pressen »matnyttiga» projekt eller idéer, är det väl inte uteslutet att det också i vederbörlig ordning, om man anser sig kunna släppa ut informationen, kan föranleda presskonferenser.

Jag tror att man på den punkten kan

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

ta exempel av andra offentliga och privata organisationer och utan att utesluta direktkontakten med ledningen ha ett slags public relation-verksamhet som enligt vad erfarenheten visar kommer att i hög grad behövas i det här fallet. Allmänheten kommer nämligen inte att nöja sig med att nämnden säger, att man inte har tid att tala om vad man har för sig. Folk kräver att få hygglig information om olika projekt.

Även om jag förstår synpunkten att informationsavdelningen med sina tre tjänstemän, sin kontorist och sitt kontorsbiträde — telefonisten skall arbeta för hela nämnden — kan förefalla vara överbemannad för ögonblicket, är jag inte alls övertygad om att den när verksamheten kommer i gång visar sig vara överbemannad. Den kommer nog att visa sig vara behövlig, eftersom det väl i regel framställs fler önskemål om att få ta en sådan byrås tjänster i anspråk än som kan tillmötesgås. På den punkten kanske jag rättvisligen bör säga, att resonemanget inte får drivas hur långt som helst. Någonstans tvingas man ändå säga att man inte orkar mer, eftersom anspråken alltid kommer att vara så stora att alla icke kan tillgodoses med den besättning man har.

Herr HANSON, PER-OLOF, (fp):

Herr talman! Även med risk att göra denna fråga om ensidigheten i talangscoutkommitténs sammansättning litet för stor — jag anser att det är en ganska liten fråga — måste jag dock konstatera, att herr Åmans anförande inte rubbar ett dugg av vad jag sagt. Av kommitténs sex ledamöter är fyra kända såsom aktiva inom det parti som herr Åman representerar. Jag har emellertid inte med ett enda ord antytt att de skulle sakna personliga kvalifikationer att sköta sin uppgift. Den sidan av saken har jag inte alls gått in på. Jag vet att herr Åman är en förträfflig karl, och det finns andra som kanske inte står honom efter i detta avseende.

Efter herr Åmans senaste anförande

måste jag emellertid säga, att jag där skymtade en litet större förståelse för vad informationstjänst innebär än vad man kan hitta i Kungl. Maj:ts proposition. Det förhåller sig alltså inte på det sättet, att man här skulle skapa en särskild avdelning inom detta organ som skulle ha till uppgift att ta hand om pressen och andra som vill ha upplysningar och icke släppa fram de informations-sökande till andra tjänstemän eller avdelningar inom denna organisation. Meningen är i stället att man skall hjälpa pressen och andra att komma fram till rätt person och där få önskade upplysningar.

Om vi emellertid, såsom herr Åman antog, kan vänta oss att det blir en utomordentligt stor efterfrågan på information, upplysningar och föredrag, som då tydligen skall hållas framför allt av tjänstemännen på informationsbyrån, kan jag inte förstå varför denna byrå samtidigt skall ha en mängd andra arbetsuppgifter som uppenbarligen inte hör hemma där. Jag förstår inte varför denna byrå skall syssla med undervisning av experter, något som borde höra hemma under en helt annan byrå. Jag kan heller inte förstå att det skulle vara en lämplig uppgift för informationsbyrån att syssla med iordningställandet av studiematerial. Den saken sköter studieorganen inom den frivilliga folkbildningsverksamheten mycket bättre, och man får då dessutom materialet upplagt efter sin egen stil.

Herr ÅMAN (s):

Herr talman! På den punkten skulle jag vilja framföra ett par praktiska synpunkter.

Informationsavdelningen måste ju under alla förhållanden skaffa sig ett grundmaterial om hur den multilaterala apparaten i FN är beskaffad och fungerar samt motsvarande material om alla de andra organ som man har att repliera på i sin verksamhet. Man måste på informationsavdelningen känna till hela detta maskineri både internationellt och här i landet.

Ang. organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder

Vad måste nu de som skall rekrytera experter kunna? Jo, de måste ha god kännedom om svensk företagsamhet och samhällsliv samt veta var man kan leta reda på en man eller kvinna med vissa kvalifikationer, språkkunskaper och annat som gör vederbörande lämplig för ett visst uppdrag. Jag tror att det kan vara mindre lämpligt att denna avdelning skulle svara för, låt oss inte säga utbildning utan information av de nya krafter som man anlitar och som inte tidigare har kännedom om detta internationella material. Det kan måhända vara mindre lämpligt än att den avdelning gör det, som dagligen sysslar just med dessa frågor och därför också kan dem i detalj.

Eftersom utskottet har förutsatt att det inte skall bli några vattentäta skott inom den nya organisationen kan vi emellertid, anser jag, lugnt överlämna denna sak till den blivande ledningen. Om den skulle komma att finna en omdisposition i detta avseende påkallad får den naturligtvis göra en dylik.

Detta får emellertid, såvitt jag förstår, inte föranleda någon inskränkning i den personaluppsättning som man tänkt sig. Det har ju herr Hanson inte heller menat, utan han har hållit sig inom den ram som här är uppdragen.

Överläggningen ansågs härmed slutad, varefter herr talmannen yttrade, att med anledning av vad därunder yrkats propositioner komme att framställas först särskilt beträffande punkterna A I och A II av utskottets i det nu ifrågavarande utlåtandet gjorda hemställan, därefter särskilt angående punkten A III, vidare särskilt rörande punkterna A IV och B samt slutligen särskilt beträffande utskottets motivering.

På gjord proposition bifölls vad utskottet i punkterna A I och A II hemställt.

I fråga om punkten A III, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels att vad utskottet i denna punkt hemställt skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den av

fröken Andersson m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Därefter gjorde herr talmannen propositioner enligt berörda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Bergh, Ragnar*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 157 punkten A III, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den av fröken Andersson m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen änyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Bergh, Ragnar*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 120;

Nej — 16.

Därjämte hade 5 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Sedermera bifölls på gjord proposition vad utskottet i punkterna A IV och B hemställt.

Vidkommande motiveringen, anförde vidare herr talmannen, hade yrkats dels att densamma skulle godkännas oförändrad, dels ock att kammaren skulle godkänna utskottets motivering med den ändring, som innefattades i den av herr Axel Johannes Andersson m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Om decentralisering av skolbyggnadsärenden till länskolnämnderna

Härpå gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig anse propositionen på godkännande av utskottets motivering oförändrad vara med övervägande ja besvarad.

Herr *Hanson, Per-Olof*, begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en omröstningsproposition av följande lydelse:

Den, som godkänner motiveringen i statsutskottets utlåtande nr 157 oförändrad, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, godkännes utskottets motivering med den ändring, som innefattas i den av herr Axel Johannes Andersson m. fl. vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan denna voteringsproposition ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid herr *Hanson, Per-Olof*, begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och befunnos vid omröstningens slut röster-na hava utfallit sålunda:

Ja — 95;

Nej — 36.

Därjämte hade 9 ledamöter tillkännagivit, att de avstode från att rösta.

Om decentralisering av skolbyggnadsärenden till länskolnämnderna

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 158, i anledning av väckta motioner angående decentralisering av skolbyggnadsärendena till länskolnämnderna.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Erik Olsson m. fl.* (I: 321) och den and-

ra inom andra kammaren av herr *Larsson* i Norderön m. fl. (II: 376), hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning av möjligheterna att decentralisera handläggningen av skolbyggnadsärenden till länskolnämnderna i syfte att uppnå ett smidigare förfarande i enlighet med vad i motionerna anförts.

Utskottet hade i det nu föredragna utlåtandet av angivna orsaker hemställt, att motionerna I: 321 och II: 376 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr **OLSSON, ERIK**, (s):

Herr talman! Jag ber att som motionär i detta ärende få göra ett litet påpekande.

Vi har i motionen sagt att vi önskar få utrett, huruvida inte till länskolnämnderna skulle kunna decentraliseras dels prövningen av skolornas lokalbehov och dels skissgranskningen när det gäller skolbyggnadsärenden. Vi har inte varit så radikala att vi har föreslagit, att länskolnämnderna skulle ha att besluta i avgörande frågor när det gäller skolbyggnader, t. ex. i frågor om statsbidrag o. d.

Jag skall inte här ta upp någon debatt om huruvida det är möjligt eller riktigt att genomföra motionärernas förslag utan vill nöja mig med det påpekande jag har gjort, då utskottets skrivning på denna punkt är rätt allmänt hållen och man kan dra slutsatsen, att vi eventuellt skulle ha avsett att samtliga skolbyggnadsärenden skulle få avgöras på länsplanet.

Jag har, herr talman, inget yrkande.

Herr **NÄSSTRÖM** (s):

Herr talman! Då herr Olsson inte ställde något yrkande kan jag fatta mig mycket kort.

Statsutskottet har här haft att behandla en motion, vars kläm lyder, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om prövning av möjligheterna

Om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter

att decentralisera handläggningen av skolbyggnadsärenden till länskolnämnderna i syfte att uppnå ett smidigare förfarande i enlighet med vad i motionerna anförts». Det har gjort att vi har behandlat denna motion på samma sätt som alla andra.

När det gäller planläggningen av ett skolhusbygge kan man säga, att det finns minst tre olika aspekter på en sådan sak. Vad först gäller den lokala planeringen, belägenheten av huset, vill jag erinra om att länsorganen därvidlag redan har ett avgörande inflytande så till vida att länsarkitekten är med vid prövningen. I fråga om lokalbehovet vill jag framhålla, att man inte minst i dessa tider då det är stor brist på skolkolor måste ta hänsyn till behovet inom hela landet. Det kan inte en länskolnämnd göra, utan det måste vara en central myndighet, i varje fall för närvarande, som väger de olika angelägenhetsgraderna mot varandra.

Nu kan man tycka att lokalprövningen i det sammanhanget inte är så viktig, men då vill jag erinra om att skolöverstyrelsen och Kungl. Maj:t ofta får göra rätt stora justeringar i fråga om kommunernas yrkanden om ytterligare lokaler för att man nödtorftigt skall kunna förse *alla* skoldistrikt med nödvändiga lokaler.

Det är, herr talman, dessa omständigheter som har gjort att statsutskottet inte har kunnat tillstyrka motionen. Jag tror att alla vid närmare eftertanke förstår att det, om 24 länskolnämnder skall behandla frågor av detta slag, kan tänkas bli olika principer på många håll, och det vore väl ändå inte riktigt. I varje fall skulle jag tro att vi för en lång tid framåt måste ha ett centralt ämbetsverk för dessa ärenden.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i det nu ifrågavarande utlåtandet hemställt.

Vid förnyad föredragning av statsutskottets utlåtande nr 159, i anledning av väckt motion rörande principerna för intagning vid lärarutbildningsanstalterna, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 160, i anledning av väckta motioner om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Nyman m. fl.* (I: 19) och den andra inom andra kammaren av herr *Boija m. fl.* (II: 30), hade hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla, att Kungl. Maj:t efter utredning till riksdagen måtte inkomma med förslag om bidrag av statsmedel för att avlöna yrkeskonsulenter, knutna till yrkesförbund eller branschorganisationer och arbetsmarknadens yrkesråd.

Utskottet hade i det nu förevarande utlåtandet på återopade grunder hemställt, att motionerna I: 19 och II: 30 icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr NYMAN (fp):

Herr talman! »Vad vi försummar i fråga om praktisk yrkesutbildning i dag får vi dyrt betala i morgon», har någon sagt. Sanningen av detta har vi nog upplevat inte minst under 1920-talet, då stora ungdomsskaror gick utan arbete och utbildning, och under 1930-talet när vi skulle ha behövt dessa ungdomar utbildade, då behovet av yrkesarbetare blev stort. I dag har vi en annan syn på dessa frågor än man hade tidigare.

En av målsättningarna för grundskolan, eller som vi tidigare sagt enhetsskolan, är att i det nya skolsystemet få in yrkesorientering och en förberedande yrkesutbildning. Dessa nya inslag på skolschemat avses direkt eller indirekt hjälpa eleverna vid övergången från sko-

Om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter

la till arbetsliv, ett hjälpbehov som blir särskilt påtagligt för de elever vilka går direkt ut i yrkesarbete.

Den egentliga yrkesutbildningen eller den avslutande praktiska utbildningen har 1957 års skolberedning icke tagit upp till nämnvärd diskussion. Det återstår att lösa frågan om den praktiska yrkesutbildningens anknytning till grundskolan. Skolstyrelsen i Västerås, som jag tillhör, har i sitt remissvar på skolberedningens betänkande påtalat denna brist och anser att »hela reformarbetet är ofullständigt, innan problemet om yrkesskolväsendets omdaning och yrkesskolans anknytning till det nya skolsystemet lösts».

Det råder bland skolfolk ute i kommunerna en stor ovisshet om hur den praktiska yrkesutbildningen skall ordnas. Företagarna är också tveksamma. Skall de få några lärlingar och av vilken kvalitet? Mycket stora krafter tas under kommande år, har överdirektör Bertil Öhman i kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning tidigare framhållit.

Kravet på gott samarbete mellan näringsliv och samhälle har starkt poängterats i snart ett årtionde; ett sådant samarbete har väl också förekommit, ehuru otillräckligt med hänsyn till frågans vikt och omfattning. Det finns säkerligen stora möjligheter till insatser från näringslivet genom inrättande av industriskolor eller genom initiativ till inbyggda verkstadsskolor. Men, herr talman, många företag tvekar av kostnads-skäl och på grund av oerfarenhet i pedagogiska frågor.

Ett ökat bidrag från stat och kommun skulle säkerligen verka stimulerande. Det skulle också löna sig för samhället att stödja den enskilda yrkesundervisningen ännu mer än som nu är fallet, i stället för att bygga egna yrkesskolor. Detta har framhållits i olika motioner vid årets riksdag, likaså i de nu aktuella.

Motionerna beträffande utredning om statsbidrag till avlönande av vissa yrkeskonsulenter har avstyrkts av statsutskottet, ehuru frågan hänvisats till

1955 års utredning angående yrkesutbildningens centrala ledning och viss lärarutbildning. Det är med tillfredsställelse jag tagit del av utskottets skrivning och framför allt remissvaren, som varit positiva till motionernas syfte. Överstyrelsen för yrkesutbildning betecknar det som en naturlig åtgärd att en konsultorganisation på arbetsgivar sidan byggs upp. Överstyrelsen har dock inte funnit det lämpligt att komplettera den direkt under överstyrelsen sorterande, övervakande och rådgivande verksamheten med ett konsultsystem efter de riktlinjer som skisserats i motionerna. Konsultorganisationen skulle icke få den smidighet som motionärerna väntar sig, tillsynen skulle icke få den önskvärda effekten, skriver överstyrelsen.

Detta är just vad vi motionärer framhållit. Vi anser att i valet mellan att överstyrelsen förstärkes med konsulentpersonal, som skall försöka täcka alla branscher och yrkesområden, och att branscherna genom statsbidrag stimuleras till att avlöna egna yrkeskonsulenter, det senare alternativet är att i hög grad föredraga. Det är ett smidigare och psykologiskt mer tilltalande system. Kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning, vars insatser jag har stor respekt för, har ändå en stor uppgift som övervakande och rådgivande organ i fråga om yrkesutbildning, under det att branscherna genom sina yrkeskonsulenter får svara mera för den pedagogiska servicen. Det kan vara sant att en yrkeskonsulent hos en branschorganisation icke är lika obunden som en tjänsteman anställd hos den centrala myndigheten, men å andra sidan behöver icke branschkonsulenten komma som övervakare utan som rådgivare, kallad av företaget. Så går det ofta till nu.

Arbetsmarknadens yrkesråd framhåller i sitt remissvar, att företagens utbildningsinsatser är kvantitativt nödvändiga och att samhällets resurser i större utsträckning än vad som varit fallet bör ställas till de fristående yrkesskolornas förfogande.

Frågan om kommunalt stöd till en-

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

skilda yrkesskolor borde övervägas inom kommunerna i större utsträckning än vad som är fallet. Frågan är aktuell i Västerås. Om en elev i kommunal yrkesskola kostar samhället i dag ca 5 000 kronor per år, så betalar staten för närvarande ca 1 000 kronor per elev och år i bidrag till enskilda yrkesskolor. I fråga om övriga fördelar hänvisas till motionerna.

Herr talman! Jag har tagit till orda för att framhålla för kammarens ärade ledamöter att den praktiska yrkesutbildningen behöver samordnas med grundskolan. Frågan är synnerligen aktuell ute i kommunerna.

Vidare har jag velat framhålla motionärernas uppfattning, att företagens egen utbildningsverksamhet behöver få en bättre pedagogisk service, vilken vi anser bäst kan lämnas av branschernas yrkeskonsulenter och som bör understödjas av statsmakterna genom statsbidrag. Företagen bör stimuleras att göra mera för att starta företagsskolor och inbyggda verkstadsskolor för yrkesutbildning. Kommuner och landsting borde stödja en sådan utbildningsverksamhet mer allmänt. Det är både ekonomiska och praktiska skäl som talar därför. Inga instanser har hitintills gjort tillräckligt. Det behövs fortfarande krafttag, nu kanske mer kvalitativt än kvantitativt.

Till sist vill jag tacka statsutskottet för en positiv behandling av motionerna. Herr talman! Jag har inget eget yrkande.

Herr NÄSSTRÖM (s):

Herr talman! Jag skulle bara vilja tillägga ett par ord. Jag kan instämma i det mesta av vad motionären här har sagt, men jag vill erinra om att det är en mycket svår uppgift att ordna detta på ett sätt som tillfredsställer de flesta yrkesförbund och branschorganisationer.

Alla vet att vi har både små och stora företag. Att få en rättvis fördelning mellan dem är en ganska svår uppgift. Statsutskottet har hänvisat dessa motioner till

1955 års sakkunniga för bedömande och omprövning. Där sitter sakkunnigt folk, bland andra överdirektör Öhman i kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning, som i många år har sysslat just med dessa problem, så jag är alldeles övertygad om att vad som kan göras på dessa områden kommer att göras.

Jag vill dock tillägga, att det här gäller inte bara denna sak, utan det gäller också att förse länsskolnämnderna med konsulenter som kan arbeta över ett vidare fält, även om man bör se till vad som här har påtalats. Inom ett län finns emellertid i regel många olika företag, som önskar hjälp från de centrala myndigheterna. Jag skulle tro att det på detta område blir en avvägningsfråga, huruvida man skall inrikta sig på vad motionärerna här har framhållit eller om man skall inrikta sig på att skaffa konsulenter till länsskolnämnderna, så att *båda* dessa stora problem kan lösas.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Sedan överläggningen ansetts härmed slutad, bifölls vad utskottet i det nu föredragna utlåtandet hemställt.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtanden:

nr 161, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till riktlinjer för organisationen av vården och undervisningen av barn och ungdom med cerebral pares m. m.; samt

nr 162, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ny huvudorganisation för statens vattenfallsverk.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

Föredrogs ånyo statsutskottets utlåtande nr 163, i anledning av väckta motioner om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräkna-

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

de utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Ragnar Bergh* (I: 247) och den andra inom andra kammaren av herr *Heckscher m. fl.* (II: 358), hade hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att från och med statsverkspropositionen för budgetåret 1962/63 måtte dels lämnas en samlad översikt av ungefärligt beräknade totala utgiftsbehov under de fyra närmast därefter följande budgetåren, dels för varje anslag upptagas jämväl uppgift om det ungefärliga belopp, som kunde beräknas bliva erforderligt för ifrågavarande ändamål under de två närmast därefter följande budgetåren.

Utskottet hade i det nu föreliggande utlåtandet på anförda skäl hemställt,

1. att motionerna I: 247 och II: 358, i vad de avsåge beräkning av det totala utgiftsbehovet under visst antal budgetår, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

2. att motionerna I: 247 och II: 358, i vad de ej behandlats under 1, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

I sitt yttrande över motionerna hade utskottet bland annat velat fästa uppmärksamheten vid att i såväl 1960 som 1961 års propositioner angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1960/61 respektive budgetåret 1961/62 en utförlig behandling ägnats frågan om långtidsplanering av statsbudgeten. Härvid hade bland annat lämnats uppgifter angående statsutgifternas beräknade förändringar under tiden till och med budgetåret 1964/65. I 1960 års kompletteringsproposition hade chefen för finansdepartementet förklarat sig beredd förorda, att det arbete med flerårsbedömningar som bedrivits sedan några år tillbaka ytterligare borde utvecklas och intensifieras och att resultatet härav så långt det vore praktiskt möjligt fortlöpande borde redovisas för riksdagen.

Utskottet hade med hänsyn till den redovisning av ifrågavarande spörsmål som lämnats i de båda senaste årens kompletteringspropositioner icke ansett det påkallat att riksdagen gjorde någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i ämnet i enlighet med motionsyrkandet, detta så mycket mindre som ett bifall till detsamma skulle innefatta direktiv från riksdagens sida beträffande bland annat tidsramen för det ifrågavarande planeringsarbetet — något som utskottet saknade tillräckligt underlag för att förorda.

Reservation hade avgivits av herrar *Boman* och *Ivar Johansson*, fröken *Andersson* samt herrar *Axel Johannes Andersson*, *Ragnar Bergh*, *Nils Theodor Larsson*, *Lundström*, *Staxäng*, *Svensson* i Stenkyrka, *Ståhl*, *Eliasson* i Sundborn, *Bohman* och *Nelander* vilka ansett, att utskottets yttrande bort i viss del hava den lydelse, som i reservationen angivits, samt att utskottet bort under 1 hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 247 och II: 358, i vad de avsåge beräkning av det totala utgiftsbehovet under visst antal budgetår, i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till kända vad reservanterna anförde.

Reservanterna hade i anslutning till chefens för finansdepartementet ovan berörda uttalande år 1960 understrukit, att de ansåge det angeläget, att arbetet med flerårsbedömningar av utgiftsbehovet fortsatte och ytterligare utvecklades och att riksdagen sattes i tillfälle att fortlöpande följa detta arbete. Enligt reservanternas mening vore det önskvärt, att riksdagen gäve Kungl. Maj:t till kända denna uppfattning, vilket icke skett i samband med behandlingen av kompletteringspropositionerna. Beträffande tidsramen för de ifrågavarande prognoserna framhöllo reservanterna att densamma borde avse ett lämpligt antal budgetår, vilket icke med nödvändighet behövde fixeras till de fyra åren närmast efter det budgetår statsverkspropositionen avsåge.

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

Fröken ANDERSSON (h):

Herr talman! Ja, herr talman, denna fråga är ju en bekant — den börjar nästan få följetongskaraktär, ett uttryck som dock icke är riktigt adekvat, eftersom varje avsnitt har samma innehåll och alltså inte har någonting av följetongsspänning över sig.

I motioner i båda kamrarna yrkas bland annat, att det från och med statsverkspropositionen 1962/63 skall lämnas en översikt av det ungefärliga beräknade totala utgiftsbehovet under de närmast följande budgetåren. Utskottet hänvisar till — och det är alldeles riktigt — att 1960/61 års kompletteringspropositioner behandlar denna fråga utförligt och att där även har angivits beräknade förändringar under några år framöver. Det är klart att man inte genom dessa åtgärder kan binda riksdagen, vilken ju beslutar år för år, men man kan dock underlätta bedömandet av de aktuella propåerna genom en sådan här flerårsredovisning.

Jag hänvisar ännu en gång — ty jag har gjort det även under tidigare år — till besparingsutredningens betänkande, där just denna fråga togs upp till behandling och där också remissvaren i allmänhet gick i positiv riktning. Det är självklart att det möter stora svårigheter, och att få några säkra bedömningar går naturligtvis inte. Det går knappast att få för ett år i sänder, än mindre för längre tid. Detta har också betonats starkt i årets kompletteringsproposition, men man kan dock få en viss bild av utvecklingstendenserna, nota bene om det inte blir direkt revolutionära förändringar i hela det ekonomiska skeendet. Osäkerheten gäller för övrigt vilket företag som helst, stort eller litet.

Finansministern har också — och det noterar jag med glädje — förklarat sig beredd att »utveckla och intensifiera» arbetet på flerårsbedömningarna. Då säger man: Allting är ju gott och väl — vad håller då reservanterna på för? Det är alldeles riktigt. Majoriteten och minoriteten har under årens lopp kommit varandra allt närmare. Det är — till synes

åtminstone — inte så mycket som skiljer. Det gäller egentligen — jag skall inte säga *bara*, ty det menar jag inte — problemet om riksdagen skall uttala sig i frågan eller inte. Utskottet hänvisar till de försök och uttalanden som gjorts och anser det »inte påkallat att riksdagen gör någon särskild framställning till Kungl. Maj:t»; detta så mycket mindre som det skulle innefatta »direktiv» från riksdagens sida beträffande bland annat tidsrymden för det ifrågavarande planeringsarbetet.

Reservanterna talar om »ett lämpligt antal budgetår», alltså binder man inte tidsramen. Jag skall erkänna att det kanske inte framgår klart av motionerna, men jag vill understryka det nu, och det återfinnes i den flerpartireservation som är fogad till utlåtandet.

Jag kommer sedan till den för mig viktigare frågan, nämligen huruvida riksdagen skall ta ställning eller ej. Jag förstår inte resonemanget om att det »inte är påkallat» att riksdagen ger till känna sin uppfattning i skrivelse till Kungl. Maj:t. Detta är ju i hög grad en riksdagens angelägenhet! Man skulle kunna förvänta att riksdagen i samband med behandlingen av kompletteringspropositionerna hade gjort uttalanden i detta ärende, men så har inte skett; riksdagen har alltså inte givit sin uppfattning till känna.

Jag kan inte hjälpa att jag, när jag läser utlåtandet, får associationer till den gamla satsen »vad göras skall är allaredan gjort»; riksdagen skall hålla sig borta från det här, den har ingen anledning att säga någonting, utan det här sköter regeringen hur bra som helst!

Jag kan inte förstå att inte riksdagen skall kunna ge till känna sin inställning till frågan om vilka budgetprinciper som skall tillämpas. Budgetprinciperna är dock av utomordentlig betydelse för riksdagens ställningstagande till de aktuella behoven. Jag tycker nog att det är på tiden att ett sådant uttalande nu göres, och därför ber jag, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

Herr **HOLMQVIST** (s):

Herr talman! Jag skall gärna hålla med fröken Andersson om att det här är en följetong. Den börjar bli en smula tjatig, och jag skulle vilja karakterisera den reservation, som bland andra fröken Andersson har undertecknat, på det sättet att den börjar bli en smula urlakad till innehållet, särskilt om man jämför den med de motioner som den anknyter till.

I motionerna, som har avlämnats av herr Bergh i den här kammaren och av herr Heckscher m. fl. i andra kammaren, begärs en samlad översikt över utgiftsbehoven under en fyraårsperiod — fröken Andersson har erinrat om detta — och dessutom begärs för varje anslag en detaljredovisning för de närmaste två budgetåren.

Om jag kan läsa reservationen rätt, så har reservanterna menat att överslagsberäkningen inte behöver omfatta precis en fyraårsperiod utan kanske någon annan tidrymd i stället, men i fråga om detaljredovisningen, som skulle ges för varje anslag, har reservanterna helt enkelt föredragit att vara tysta. Om riksdagen beslöt sig för att i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad reservanterna anfört, så vet ju mottagaren ingenting om vad riksdagen har menat i anslutning till yrkandet i motionerna.

Det är riktigt, som fröken Andersson säger, att i sak finns det kanske inte så mycket som skiljer oss åt. Jag vill säga att det finns inte mycket i sak kvar i reservationen av det som åsyftas i motionerna.

Enligt reservanterna borde riksdagen uttala att den finner det »angeläget att arbetet med flerårsbedömningar av utgiftsbehovet fortsätter och ytterligare utvecklas». Finansministern har — som fröken Andersson mycket riktigt påpekat — förklarat för riksdagen en gång, nämligen 1960, att arbetet med flerårsbedömningar borde ytterligare utvecklas och intensifieras. Jag tror att en noggrann språkanalys snarast skulle visa på att finansministern är beredd att gå längre än reservanterna — han vill inte

bara utveckla, utan till och med intensifiera arbetet.

När man alltså har denna förklaring, som går längre än reservanterna, vet jag inte varför riksdagen just i det här sammanhanget skall göra ett uttalande på denna punkt. Det hade varit motiverat att göra det i anslutning till kompletteringspropositionen och den redovisning som lämnats där. Men när det här gäller motioner och varken utskottet eller, såvitt jag förstår, reservanterna kunnat ansluta sig till de preciserade förslag, som framställts i motionerna, anser jag inte att det finns anledning att gå in på det i detta sammanhang.

Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till utskottets utlåtande.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Det finns i utskottets utlåtande en formulering som jag tycker är av den beskaffenheten att den bör tilldra sig alldeles särskilt intresse. Jag tänker uppehålla mig vid denna och inte vid de motiveringar som utskottets ärade talesman nyss lät oss lyssna till. Man vill helt enkelt inte, och då är det inte mer att göra åt den saken.

Det ifrågasvarande uttalandet — överst på s. 2 i utskottets utlåtande — förefaller mig mycket märkligt. Utskottet säger, att man inte finner det påkallat att riksdagen gör någon särskild framställning till Kungl. Maj:t i enlighet med motionsyrkandet och fortsätter: »Detta så mycket mindre som ett bifall till det samma skulle innefatta direktiv från riksdagens sida beträffande bl. a. tidsramen för det ifrågasvarande planeringsarbetet.»

Jag undrar om inte den ärade finansministern, som är närvarande, tycker att hans partivänner är litet mer konungsliga i det fallet än konungen själv. Det är väl ändå så, även i ett parlamentariskt styrt land, att det är riksdagen som beslutar om utgifterna och riksdagen som beslutar om hur dessa utgifter skall täckas. När det förhåller sig så, är det väl också ganska självklart, att riks-

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

dagen har rätt att kräva det material som riksdagen själv anser erforderligt för att kunna besluta om dessa utgifter.

Det är riktigt att de som sluter upp kring regeringen följer regeringen, därför att denna samling riksdagsmän utgör regeringens parlamentariska underlag. Men att därav sluta sig till att riksdagen icke har rätt att ge några direktiv till Kungl. Maj:t när det gäller att presentera material som erfordras såsom underlag för riksdagens prövning av Kungl. Maj:ts förslag, det är att gå väl långt, mina herrar! Den avgörande synpunkten är att det är riksdagen som beslutar utgifterna. Följaktligen skall riksdagen ha rätt att kräva det material som riksdagen behöver. Kammaren kan avslå motionerna, i kraft av sin majoritet, men jag finner det ganska olyckligt om det är den påtalade motiveringen som då skall användas.

Jag ber att få biträda yrkandet om bifall till reservationen.

Herr **HOLMQVIST** (s):

Herr talman! Nog får jag säga att herr Bergh uttolkat texten på sitt alldeles speciella sätt när han här står inför kammaren och säger, att utskottet påstått att riksdagen inte har rätt att uttala sig på denna punkt.

Något sådant har inte skrivits, herr Bergh. Däremot ifrågasätter vi lämpligheten av att riksdagen skall bestämma en sådan tidsram. Finansministern har ju själv tagit initiativet till att denna långtidsberäkning skall presenteras för riksdagen. Han har vidare förklarat sig beredd att ytterligare utveckla det hela.

I det läget menar vi att man inte skall stanna vid just de fyra år som det står i motionerna. Läget kan bli sådant att det bör vara fem eller sex år. I ett visst läge kan det hända att man måste stanna vid tre år eller kanske i stort sett använda det material som regeringen presenterade förra gången.

Vi vill undvika att man binder sig på denna punkt. Något annat kan, herr

Bergh, inte utläsas ur utskottets skrivning.

Herr **BERGH, RAGNAR**, (h):

Herr talman! Då måste utskottet ha uttryckt sig illa. Det står faktiskt att ett bifall skulle innefatta »direktiv från riksdagens sida beträffande bl. a. tidsramen». Riksdagen har enligt min uppfattning rätt att få ge sådana.

Fröken **ANDERSSON** (h):

Herr talman! Jag betonade ju, att om man följer reservationen så faller man inte i den grop som herr Holmqvist här talat om då han säger, att man binder Kungl. Maj:t. Men jag är så hygglig att jag tycker, att finansministern kanske behöver det stöd som ett beslut av riksdagen i positiv riktning skulle utgöra. Antag att beräkningarna är rakt åt skogen! Då har ju finansministern åtminstone riksdagen att stödja sig på eller att skylla på — hur man vill uttrycka saken.

Jag kan instämma i vad herr Bergh sade, att det visserligen inte är så mycket i sak som skiljer reservanternas och utskottets ståndpunkter. I formen är det emellertid ganska mycket som skiljer, ty det gäller huruvida riksdagen bara skall låtsas som om det regnar eller fatta ett positivt beslut i en för dess egen bedömning så viktig fråga som den det här rör sig om.

Herr **HOLMQVIST** (s):

Herr talman! Jag kan gärna hålla med om att det kanske inte är så mycket som skiljer oss åt, men jag finner att det borde ankomma på reservanternas att passa på och taga upp denna fråga i anslutning till kompletteringspropositionen och den redovisning som lämnas där. Vi kan uttrycka förhoppningen, att man vid hanteringen av dessa frågor i framtiden kanske kan förena motionerna med yrkandena i kompletteringspropositionen, så att vi i fortsättningen kan undvika debatter som denna.

Om redovisning i statsverkspropositionen för visst år jämväl av beräknade utgifter för kommande fyra budgetår m. m.

Fröken ANDERSSON (h):

Herr talman! Jag erkänner villigt att vi har begått en blunder då vi inte pasat på att framföra våra synpunkter i samband med kompletteringspropositionen. Men jag kan på stående fot lova att vi kommer igen.

Efter det överläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att med anledning av därunder förekomna yrkanden propositioner komme att framställas särskilt rörande vardera punkten av utskottets i det nu förevarande utlåtandet gjorda hemställan.

I fråga om punkten 1, fortsatte herr talmannen, hade yrkats dels att utskottets hemställan skulle bifallas, dels ock att det förslag skulle antagas, som innefattades i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner enligt dessa båda yrkanden och förklarade sig finna propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med övervägande ja besvarad.

Fröken *Andersson* begärde votering, i anledning varav uppsattes samt efter given varsel upplästes och godkändes en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller vad statsutskottet hemställt i sitt utlåtande nr 163, punkten 1, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antages det förslag, som innefattas i den vid utlåtandet avgivna reservationen.

Sedan kammarens ledamöter intagit sina platser samt voteringspropositionen ånyo uppläst, verkställdes till en början omröstning genom uppresning. Herr talmannen förklarade, att enligt hans uppfattning flertalet röstat för ja-propositionen.

Då emellertid fröken *Andersson* begärde rösträkning, verkställdes nu votering medelst omröstningsapparat; och

befunnos vid omröstningens slut rösterna hava utfallit sålunda:

Ja — 72;

Nej — 62.

Därjämte hade 1 ledamot tillkännagivit, att han avstode från att rösta.

Därefter bifölls på gjord proposition vad utskottet i punkten 2 hemställt.

Föredrogs ånyo bevillningsutskottets betänkande nr 77, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt till visst avdrag vid 1962 års taxering för företag, som år 1960 verkställt extra inbetalning i riksbanken å konto för investering i rörelse.

Vad utskottet i detta betänkande hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning av första lagutskottets utlåtande nr 48, i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om brandfarliga varor dels ock i ämnet väckta motioner, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid ånyo skedd föredragning av andra lagutskottets utlåtande nr 62, i anledning av väckta motioner om utredning angående lagstiftning om mäklarverksamhet, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Vid förnyad föredragning av jordbruksutskottets utlåtande nr 37, i anledning av väckta motioner angående utredning i syfte att främja forskning på fiskets område, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Herr TALMANNEN yttrade:

Jag ber att få meddela att nästa arbetsplenum, onsdagen den 29 dennes, efter samråd med andra kammarens talman utsatts att ta sin början kl. 10.00.

Anmäldes bevillningsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 364, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om rätt till visst avdrag vid 1962 års taxering för företag, som år 1960 verkställt extra inbetalning i riksbanken å konto för investering i rörelse.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i betänkande nr 77 bifölles även av andra kammaren.

Anmäldes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 365, till Ko-

nungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag angående organisationen för handläggning av frågor om tekniskt bistånd till underutvecklade länder jämte i ämnet väckta motioner.

Skrivelseförslaget godkändes under förutsättning att utskottets hemställan i utlåtande nr 157 bifölles även av andra kammaren.

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.17.

In fidem

K.-G. Lindelöw